

«Ֆինքա»

**Ունիվերսալ Վարկային Կազմակերպություն
Ֆակ բաժնետիրական ընկերություն**

Ֆինանսական Հաշվետվություններ

2013թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՂԵԿԱԿԱՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ 2013Թ. ՂԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 31-ԻՆ ԱԿԱՐՏԿԱԾ ՏԱՐԿԱ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ և ՀԱՍՏԱՏՄԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ԿԵՐԱԲԵՐՅԱԼ.....2

ԱՆԿԱԽ ԱՈՒԴԻՏՈՐԱԿԱՆ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ.....3

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԿԻՃԱԿԻ ՄԱՍԻՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ 2013Թ. ՂԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 31-Ի ԴՐՈՒԹՅԱՄԲ.....5

ԵԿԱՄՈՒՏՆԵՐԻ և ԾԱԽՍԵՐԻ և ԱՅԼ ՀԱՄԱՊԱՐՓԱԿ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ 2013Թ. ՂԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 31-Ի ԴՐՈՒԹՅԱՄԲ6

ՍԵՓԱԿԱՆ ԿԱՊԻՏԱԼՈՒՄ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ 2013Թ. ՂԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 31-Ի ԴՐՈՒԹՅԱՄԲ.....7

ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՀՈՍՔԻ ՄԱՍԻՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ 2013Թ. ՂԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 31-Ի ԴՐՈՒԹՅԱՄԲ.....8

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՆ ԿԻՑ ԾԱՆՈԹԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ 2013Թ. ՂԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 31-ԻՆ ԱԿԱՐՏԿԱԾ ՏԱՐԿԱ ՀԱՄԱՐ.....9

1. ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆԸ..... 9
2. ՀԱՇՎԱԳԱՎԱԿԱՆ ՀԱՇՎԱՌՄԱՆ ՆՇԱՆԱԿԱԼԻ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ 10
3. ԿԱՐԱՌ ՀԱՇՎԱԳԱՎԱԿԱՆ ԴԱՏՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ և ԳՆԱՀԱՏՈՒՄՆԵՐԻ ՀԵՏ ԿԱՊԿԱԾ ԱՆՈՐՈՇՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԱՂՔՈՒՐՆԵՐԸ..... 21
4. ՆՈՐ և ԿԵՐԱՆԱՅԿԱԾ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՍՏԱՆԴԱՐՏՆԵՐԻ ԿԻՐԱՌՈՒՄԸ... 23
5. ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐ և ԴՐԱՆՑ ՀԱՄԱՐԺԵՔՆԵՐ..... 27
6. ՀԱՃԱՆՈՐԴՆԵՐԻՆ ՏՐԿԱԾ ԿԱՐԿԵՐ..... 27
7. ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐ..... 30
8. ՈՉ ՆՅՈՒԹԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՆԵՐ..... 31
9. ԱՅԼ ԱԿՏԻՎՆԵՐ..... 31
10. ՓՈԽԱՌՈՒ ՄԻՋՈՑՆԵՐ..... 31
11. ԱՅԼ ՊԱՐՏԱԿՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ..... 32
12. ՍՏՈՐԱԴԱՍ ՓՈԽԱՌՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ..... 32
13. ԲԱԺՆԵՏԻՐԱԿԱՆ ԿԱՊԻՏԱԼ..... 33
14. ԶՈՒՏ ՏՈԿՈՍԱՅԻՆ ԵԿԱՄՈՒՏ..... 33
15. ԶՈՒՏ ԵՎՈՒՅԹ ԱՐՏԱՐԺՈՒԹՅԱՅԻՆ ԳՈՐԾԱՐՔՆԵՐԻՑ 34
16. ԱՆՁՆԱԿԱԶՄԻ ԳԾՈՎ ԾԱԽՍԵՐ..... 34
17. ԱՅԼ ԳՈՐԾԱՌՆԱԿԱՆ ԾԱԽՍԵՐ..... 34
18. ՇԱՀՈՒԹԱՀԱՐԿ..... 34
19. ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՆ ՊԱՐՏԱԿՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ..... 35
20. ԳՈՐԾԱՐՔՆԵՐ ԿԱՊԱԿՑԿԱԾ ԿՈՂՄԵՐԻ ՀԵՏ..... 37
21. ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐԻ ԻՐԱԿԱՆ ԱՐԺԵՔԸ..... 38
22. ԿԱՊԻՏԱԼԻ ՈՒՍԿԻ ԿԱՌԱԿԱՐՈՒՄ..... 38
23. ՈՒՍԿԵՐԻ ԿԱՌԱԿԱՐՈՒՄ..... 39
24. ՀԱՇՎԵՏՈՒ ԺԱՄԱՆԱԿԱՇՐՁԱՆԻՑ ՀԵՏՈ ՏԵՂԻ ՈՒՆԵՑՈՂ ՂԵՊՔԵՐ..... 50

Ղեկավարության հայտարարությունը 2013թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և հաստատման պատասխանատվության վերաբերյալ

Ղեկավարությունը պատասխանատու է «ՖԻՆՔԱ» Ունիվերսալ Կարկային Կազմակերպություն փակ բաժնետիրական ընկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն) 2013թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա ֆինանսական վիճակը, գործունեության արդյունքները, դրամական միջոցների հոսքերը և սեփական կապիտալում փոփոխությունները ճշմարիտ ներկայացնող, ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտներին (ՖՀՄՍ) համապատասխան ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման համար:

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս ղեկավարությունը պատասխանատու է՝

- Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության պատշաճ ընտրության և կիրառման համար,
- Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության մեջ ներկայացվող տեղեկատվության համապատասխանության, վստահելիության, համեմատականության և հասկանալիության համար,
- Լրացուցիչ բացահայտումների տրամադրման համար, երբ ՖՀՄՍ-ի հատուկ պահանջների համապատասխանությունը բավարար չէ, որպեսզի օգտագործողները պատկերացում կազմեն որոշակի գործարքների էության, Ընկերության ֆինանսական վիճակի և ֆինանսական գործունեության այլ միջոցառումների և դրույթների վերաբերյալ, և
- Ընկերության գործունեության անընդհատությունն ապահովելու կարողության գնահատման համար:

Ղեկավարությունը նաև պատասխանատու է՝

- Ընկերության ներքին վերահսկողության համակարգի արդյունավետության և ապահովության մշակման, ներդրման և պահպանման համար,
- Համապատասխան հաշվապահական գրանցումներ վարելու համար, որոնք բավարար կլինեն Ընկերության գործառնությունները արտացոլելու և ներկայացնելու համար, և ցանկացած ժամանակ ողջամիտ ճշգրտությամբ բացահայտելու Ընկերության ֆինանսական վիճակը, ինչպես նաև հնարավորություն կընձեռեն Ղեկավարությանը հավաստիանալու, որ Ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունները համապատասխանում են ՖՀՄՍ-ներին,
- ՀՀ օրենսդրության և հաշվապահական ստանդարտների պահանջներին համապատասխան հաշվապահական հաշվառում վարելու համար,
- Ընկերության ակտիվների անվտանգության ապահովման համար խելամիտ քայլերի իրականացման և
- Խարդախությունների և նմանատիպ այլ երևույթների բացահայտման և կանխարգելման համար:

2013թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա ֆինանսական հաշվետվությունները հաստատված են իրապարակման համար 2014թ. մարտի 24-ին:

Ստորագրված է Ընկերության ղեկավարության անունից՝

Հրաչյա Թոխմախյան
Գործադիր տնօրեն

Արտակ Միքայելյան
Գլխավոր հաշվապահ

24 մարտի, 2014թ.
Երևան, Հայաստանի Հանրապետություն

24 մարտի, 2014թ.
Երևան, Հայաստանի Հանրապետություն

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն

«ՖԻՆԲԱ» Ունիվերսալ Վարկային Կազմակերպություն փակ բաժնետիրական ընկերության բաժնետերերին և Խորհրդին

Մենք աուդիտի ենք ենթարկել «ՖԻՆԲԱ» ՈւՎԿ ՓԲԸ-ի (այսուհետ՝ Ընկերություն) կից ներկայացվող ֆինանսական հաշվետվությունները, որոնք ներառում են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունը՝ առ 31 դեկտեմբերի 2013թ., հաշվետու տարվա եկամուտների և ծախսերի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների, սեփական կապիտալում փոփոխությունների և դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունները, ինչպես նաև ծանոթագրությունները, որոնք ներառում են հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության հիմնական դրույթները և այլ բացատրական տեղեկատվություն:

Ղեկավարության պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Ընկերության ղեկավարությունը պատասխանատու է ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների համաձայն ֆինանսական հաշվետվությունների կազմման և ճշմարիտ ներկայացման և այնպիսի ներքին վերահսկողության համակարգի ապահովման համար, որը ղեկավարությունը համարում է անհրաժեշտ սխալների կամ խարդախությունների արդյունքում առաջացող էական խեղաթյուրումներից զերծ ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման համար:

Աուդիտորի պատասխանատվությունը

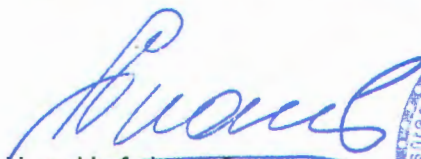
Մեր պատասխանատվությունն է մեր կողմից անցկացված աուդիտի արդյունքում կարծիք արտահայտել ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ: Մեր կողմից իրականացված աուդիտը համապատասխանում է Աուդիտի Միջազգային Ստանդարտներին: Այդ ստանդարտներով պահանջվում է, որ մենք հետևենք էթիկայի կանոններին և աուդիտը պլանավորենք և իրականացնենք՝ ֆինանսական հաշվետվություններն էական խեղաթյուրումներից զերծ լինելու մասին ողջամիտ երաշխիք ձեռք բերելու նպատակով:

Աուդիտը ներառում է այնպիսի ընթացակարգերի կիրառում, որոնք թույլ են տալիս ձեռք բերել աուդիտորական ապացույցներ ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացված գումարների և բացահայտումների վերաբերյալ: Ընտրված ընթացակարգերը կախված են աուդիտորի դատողություններից, ներառյալ՝ խարդախությամբ կամ սխալներով պայմանավորված ֆինանսական հաշվետվությունների էական խեղաթյուրումների ռիսկի գնահատումը: Այս ռիսկը գնահատելիս աուդիտորը դիտարկում է ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և ճշմարիտ կերպով ներկայացման համար կիրառվող ներքին վերահսկողության համակարգը՝ նպատակ ունենալով մշակել համապատասխան աուդիտորական ընթացակարգեր, բայց ոչ՝ կարծիք արտահայտել կազմակերպության ներքին վերահսկողության համակարգի արդյունավետության վերաբերյալ: Աուդիտը նաև ներառում է ֆինանսական հաշվետվությունների կազմման ժամանակ կիրառված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության համապատասխանության, ղեկավարության կողմից կատարված հաշվապահական գնահատումների հիմնավորվածության, ինչպես նաև ֆինանսական հաշվետվությունների ընդհանուր ներկայացման գնահատումը:

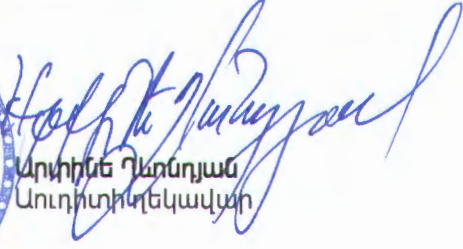
Մենք գտնում ենք, որ ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցները բավարար են և համապատասխան մեր աուդիտորական եզրակացության հիմք հանդիսանալու համար:

Եզրակացություն

Մեր կարծիքով, ֆինանսական հաշվետվությունները բոլոր էական առումներով ճշմարիտ են ներկայացնում «ՖԻՆԲԱ» Ունիվերսալ Վարկային Կազմակերպություն փակ բաժնետիրական ընկերության ֆինանսական վիճակը առ 31-ը դեկտեմբերի 2013թ., ինչպես նաև նրա գործունեության արդյունքները և դրամական միջոցների հոսքերը հաշվետու տարվա համար՝ Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների համաձայն:

Սրբուհի Հակոբյան
Գործադիր տնօրեն

Արտիմ Դևոնյան
Առևտրի ղեկավար

Երևան, Հայաստանի Հանրապետություն
Դեկտեմբեր 24-ի 2014 թ.

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն 2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ

(հազար դրամ)	Ծան.	2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
ԱԿՏԻՎՆԵՐ			
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	5	1,534,370	2,452,924
Հաճախորդներին տրված վարկեր	6	22,871,716	17,698,847
Հիմնական միջոցներ	7	539,253	417,831
Ոչ նյութական ակտիվներ	8	133,198	95,598
Շահութահարկի գծով ընթացիկ ակտիվներ		-	423
Հետաձգված հարկային ակտիվներ	18	168,292	3,190
Այլ ակտիվներ	9	105,047	203,896
Վաճառքի համար պահվող ակտիվներ		5,191	5,191
ԸՆԴԱՄԵՆԸ ԱԿՏԻՎՆԵՐ		25,357,067	20,877,900
ՊԱՐՏԱԿՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ՍԵՓԱԿԱՆ ԿԱՊԻՏԱԼ			
ՊԱՐՏԱԿՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ			
Փոխառու միջոցներ	10	18,952,858	14,332,214
Շահութահարկի գծով ընթացիկ պարտավորություններ		60,753	-
Այլ պարտավորություններ	11	425,007	297,775
Ստորադաս փոխառություն	12	1,028,968	1,022,545
ԸՆԴԱՄԵՆԸ ՊԱՐՏԱԿՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ		20,467,586	15,652,534
ՍԵՓԱԿԱՆ ԿԱՊԻՏԱԼ	13		
Բաժնետիրական կապիտալ		4,491,710	4,491,710
Զբաղիչված շահույթ		397,771	733,656
ԸՆԴԱՄԵՆԸ ՍԵՓԱԿԱՆ ԿԱՊԻՏԱԼ		4,889,481	5,225,366
ԸՆԴԱՄԵՆԸ ՊԱՐՏԱԿՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ՍԵՓԱԿԱՆ ԿԱՊԻՏԱԼ		25,357,067	20,877,900

Ֆինանսական հաշվետվությունները 2014թ. մարտի 24-ին ստորագրվել են ընկերության ղեկավարության անունից՝

Հրաչյա Թոխմախյան
Գործադիր տնօրեն

Արտակ Միքայելյան
Գլխավոր հաշվապահ

Եկամուտների և ծախսերի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն 2013 թվականի դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար

(հազար դրամ)	Ծան.	2013թ.	2012թ.
Տոկոսային եկամուտ	14	6,153,509	5,494,132
Տոկոսային ծախս	14	(2,004,756)	(1,690,613)
Ջուտ տոկոսային եկամուտ մինչև վարկերի արժեզրկումից կորուստների գծով ծախսը		4,148,753	3,803,519
Վարկերի արժեզրկումից կորուստների գծով ծախս	6	(278,284)	(16,818)
Ջուտ տոկոսային եկամուտ		3,870,469	3,786,701
Վարձավճարային և կոմիսիոն ծախսեր		(25,165)	(11,154)
Ջուտ վնաս շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներից		(5,065)	(3,904)
Ջուտ օգուտ արտարժույթային գործառնություններից	15	10,964	8,596
Այլ եկամուտ		4,558	7,174
Ջուտ ոչ տոկոսային եկամուտ		(14,708)	712
Գործառնական եկամուտ		3,855,761	3,787,413
Անձնակազմի գծով ծախսեր	16	(2,264,951)	(1,952,299)
Մաշվածություն և ամորտիզացիա	7, 8	(164,054)	(97,345)
Այլ գործառնական ծախսեր	17	(1,479,517)	(1,058,504)
Ընդամենը գործառնական ծախսեր (վնաս)/շահույթ՝ մինչև շահութահարկը		(3,908,522)	(3,108,148)
		(52,761)	679,265
Շահութահարկի գծով օգուտ/(ծախս)	18	12,942	(133,357)
Տարվա զուտ (վնաս)/շահույթ և ընդամենը համապարփակ եկամուտ		(39,819)	545,908

Ֆինանսական հաշվետվությունները 2014թ. մարտի 24-ին ստորագրվել են Ընկերության ղեկավարության անունից՝

Հրաչյա Թոխմախյան
Գործադիր տնօրեն

Արտակ Միքայելյան
Գլխավոր հաշվապահ

Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն 2013 թվականի դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար

(հազար դրամ)	Ծան.	Բաժնետիրական կապիտալ	Զբաղիված Շահույթ	Ընդամենը սեփական կապիտալ
Մնացորդը 2012թ. հունվարի 1-ի դրությամբ		1,364,720	1,367,250	2,731,970
Տարվա զուտ շահույթ և ընդամենը համապարփակ եկամուտ		-	545,908	545,908
Թողարկված հասարակ բաժնետոմսեր	13	2,276,990	-	2,276,990
Զբաղիված շահույթի տեղափոխում	13	850,000	(850,000)	-
Հայտարարված շահաբաժիններ	13	-	(329,502)	(329,502)
Մնացորդը 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ		4,491,710	733,656	5,225,366
Տարվա զուտ վնաս և ընդամենը համապարփակ եկամուտ		-	(39,819)	(39,819)
Հայտարարված շահաբաժիններ	13	-	(296,066)	(296,066)
Մնացորդը 2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ		4,491,710	397,771	4,889,481

Ֆինանսական հաշվետվությունները 2014թ. մարտի 24-ին ստորագրվել են Ընկերության ղեկավարության անունից

Հրաչյա Թոխմախյան
Հորձաղիի տնօրեն

Արտակ Միքայելյան
Գլխավոր հաշվապահ

Դրամական միջոցների հոսքի մասին հաշվետվություն 2013 թվականի դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար

(հազար դրամ)	Ծան.	2013 թ.	2012թ.
ԳՐԾԱՌՆԱԿԱՆ ԳՐԾՈՒՆԵՌԹՅՈՒՆԻՑ ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՀՈՍՔԵՐ			
Տարվա զուտ (վնաս)/շահույթ		(39,819)	545,908
Անկանխիկ դրամական հոսքերի ճշգրտումներ՝			
Տոկոսակիր ակտիվների արժեզրկումից կորուստների գծով ծախս		278,284	16,818
Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների օտարումներից վնաս		-	749
Իրական արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներից և պարտավորություններից զուտ օգուտ		-	25,626
Զուտ փոփոխություններ հաշվեգրված տոկոսագումարներում		748,886	251,733
Մաշվածություն և ամորտիզացիա		164,054	97,345
Շահութահարկի գծով ծախս՝ ճանաչված ֆինանսական արդյունքում		(12,942)	133,357
Գործառնական ակտիվներում կամ պարտավորություններում փոփոխություններ			
Գործառնական ակտիվների (աճ)/ նվազում			
Հաճախորդներին տրված վարկեր		(6,114,808)	(3,941,453)
Այլ ակտիվներ		103,102	(156,065)
Գործառնական պարտավորությունների աճ/(նվազում)			
Այլ պարտավորություններ		125,942	62,970
Դրամական միջոցների հոսքեր գործառնական գործունեությունից մինչև շահութահարկի և տոկոսային պարտավորությունների գծով վճարումները		(4,747,301)	(2,963,012)
Վճարված շահութահարկ		(90,984)	(214,495)
Գործառնական գործունեությունից դրամական միջոցների զուտ հոսքեր		(4,838,285)	(3,177,507)
ՆԵՐԴՐՈՒՄԱՅԻՆ ԳՐԾՈՒՆԵՌԹՅՈՒՆԻՑ ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՀՈՍՔԵՐ			
Հիմնական միջոցների ձեռքբերում		(275,243)	(237,861)
Ոչ նյութական ակտիվների ձեռքբերում		(47,833)	(39,765)
Ներդրումային գործունեությունից դրամական միջոցների զուտ հոսքեր		(323,076)	(277,626)
ՖԻՆԱՆՍԱԿՐՄԱՆ ԳՐԾՈՒՆԵՌԹՅՈՒՆԻՑ ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՀՈՍՔԵՐ			
Բաժնետոմսերի թողարկումից մուտքեր		-	2,276,990
Բաժնետոմսերի դիմաց վճարված շահաբաժիններ		(296,066)	(329,502)
Փոխառու միջոցներից մուտքեր		13,435,633	6,897,687
Փոխառու միջոցների մարումներ		(8,900,360)	(4,180,087)
Ֆինանսական գործունեությունից դրամական միջոցների զուտ հոսքեր		4,239,207	4,665,088
Փոխարժեքի տատանումների ազդեցությունն արտարժույթով պահվող դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների վրա		3,600	9,108
ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ԵՎ ԴՐԱՆՑ ՀԱՄԱՐԺԵՔՆԵՐԻ ԶՈՒՏ (ՆՎԱԶՈՒՄ) /ԱՃ		(918,554)	1,219,063
ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐ ԵՎ ԴՐԱՆՑ ՀԱՄԱՐԺԵՔՆԵՐ	5	2,452,924	1,233,861
տարեսկզբի դրությամբ			
ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐ ԵՎ ԴՐԱՆՑ ՀԱՄԱՐԺԵՔՆԵՐ	5	1,534,370	2,452,924
տարեվերջի դրությամբ			

Ֆինանսական հաշվետվությունները 2014թ. մարտի 24-ին ստորագրվել են Ընկերության ղեկավարության անունից՝

Հրայր Թոխմախյան
Գործադիր տնօրեն

Կոտակ Միքայելյան
Օլիգարխի հաշվապահ

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՆ ԿԻՑ ԾԱՆՈԹԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ 2013թ. ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 31-ԻՆ ԱՎԱՐՏՎԱԾ ՏԱՐՎԱ ՀԱՄԱՐ

1. ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

«ՖԻՆՔԱ» Ունիվերսալ Վարկային Կազմակերպությունը (այսուհետ՝ Ընկերություն) հանդիսանում է փակ բաժնետիրական ընկերություն, որի 100% բաժնետոմսերը պատկանում են FINCA Microfinance Coöperatief U.A-ին: Ընկերության գործունեությունը կարգավորվում է ՀՀ կենտրոնական բանկի (այսուհետ՝ ՀՀ ԿԲ) կողմից և այն գործունեություն է իրականացնում 2006թ. մարտի 28-ին տրված N13 արտոնագրի համաձայն:

Ընկերությունը զբաղվում է միկրոֆինանսավորմամբ և տրամադրում է անհատական բիզնես վարկեր, ինչպես նաև խմբային և գյուղատնտեսական համապարտ պատասխանատվությամբ միկրո վարկեր: Վարկերը տրամադրվում են ինչպես տեղական արժույթով, այնպես էլ արտարժույթով: 2013թ. Ընկերությունը սկսել է իրականացնել արտարժույթի առքուվաճառքի գործառնություններ:

Ընկերության գրանցման հասցեն է՝ Հայաստանի Հանրապետություն, ք. Երևան, Ազաթանգեղոսի փող., 2ա:

2013թ.ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունը ՀՀ-ում ունի 28 մասնաճյուղ (2012թ.-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 25 մասնաճյուղ):

Ընկերության հիմնադիրը և վերջնական վերահսկողն է՝ FINCA International, Inc. միկրոֆինանսավորվման հաստատությունների ցանցը, որի գլխավոր գրասենյակը գտնվում է Վաշինգտոնում և որն ունի մասնաճյուղեր/դուստր ընկերություններ աշխարհի 21 երկրներում: 2011թ.ն FINCA International Inc.-ը FINCA Microfinance Coöperatief U.A-ին (սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերակցություն (կոոպերատիվ) որի պաշտոնական գրասենյակը գտնվում է Նիդեռլանդների Ամստերդամ քաղաքում) փոխանցեց Ընկերության 100% բաժնետոմսերը (թվով 136,472 բաժնետոմս) որպես ընկերակցության անդամակցության փայավճար:

2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ընկերակցության անդամներն են՝

1. FINCA Microfinance Holding Company LLC սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերությունը գրանցված է ԱՄՆ-ի Դելավեր նահանգում և գրանցման հասցեն է՝ ԱՄՆ, Դելավեր 19808, Վիլմինգտոն, բն. 400, Սենթրլիլ խճուղի 2711: FINCA Microfinance Holding Company LLC-ն ունի 99 քվե՝ որպես ընկերակցության A դասի անդամ և 1 քվե որպես ընկերակցության B դասի անդամ:
2. FINCA International LLC՝ սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերությունը գրանցված է ԱՄՆ-ի Մերիլենդ նահանգում և գրանցման հասցեն է ԱՄՆ, Մերիլենդ 21202, Բալթիմոր, 11 Իսթ 2եյս փողոց: FINCA International LLC -ն ունի 1 քվե՝ որպես ընկերակցության B դասի անդամ:

2013 և 2012 թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ FINCA Microfinance Holding Company LLC -ի բաժնետերերն են հանդիսացել՝

	2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
	%	%
Առաջին մակարդակի բաժնետերեր/թողարկված բաժնային կապիտալին տիրապետողներ		
FINCA International LLC	60.80%	66.33%
International Finance Corporation (Միջազգային ֆինանսական կորպորացիա)	14.80%	14.99%
KfW	9.49%	7.19%
Nederlandse Financierings Maatschappij voor Ontwikkelingslanden N.V.	7.76%	6.71%
Credit Suisse Microfinance Fund Management Company	3.16%	2.39%
ASN-NOVIB FONDS	1.79%	2.39%
Triodos Custody B.V.	1.10%	-
Triodos SICAV II	1.10%	-
Ընդամենը	100%	100%

Finca International Inc.-ը շահույթ չհետապնդող կազմակերպություն է՝ գրանցված Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների օրենսդրության համաձայն և որպես այդպիսին, դրա անդամները սեփականություն չունեն կազմակերպությունում, ինչպես նաև չունեն տնտեսական իրավունքներ: 2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ FINCA International, Inc.-ի անդամները հետևյալներն են՝ Ռուպերտ Սքոֆիլդ, Ջոն Հեթչ, Ռոբերտ Հեթչ և Ռիչարդ Ուիլյամսոն: FINCA International, Inc.-ը թողարկում է հրապարակայնորեն հասանելի ֆինանսական հաշվետվություններ:

«ՖԻՆՔԱ»-ի նպատակն է՝ «Օգնել անապահովներին օգնելու իրենք իրենց»: «ՖԻՆՔԱ»-ն հավատում է, որ համաշխարհային սովը և աղքատությունը չեն կարող հաղթահարվել պարզապես սնունդ բաժանելով և դրամաշնորհներով, բայց կարող են մեկընդմիջտ կրճատվել անապահով մարդկանց ինքնաաջակցման և ինքնաապահովման միջոցով:

«ՖԻՆՔԱ»-ն տրամադրում է ինքնաաջակցման հնարավորություն՝ կարիքավոր համայնքներում ստեղծելով համայնքային վերականգնվող/շրջանառվող ֆոնդեր կամ «գյուղական բանկեր» իր դուստր կազմակերպությունների միջոցով:

Դուստր կազմակերպությունները, սովորաբար, առանձին իրավաբանական անձինք են, որոնք «ՖԻՆՔԱ»-ի հետ կնքել են համապատասխան համաձայնագրեր: Փոքր վարկերը հնարավորություն են տալիս ներդրումներ կատարել անհատական կամ համայնքային շահութաբեր միկրո ձեռնարկություններում: Մասնակիցները բարելավում են իրենց վստահությունը սեփական հնարավորությունների նկատմամբ, արժանապատվության զգացումը և ստեղծում խնայողությունների ֆոնդ, որը պատկանում է համայնքին՝ որպես շարունակական ներդրումների մշտական աղբյուր:

Աճի, զարգացման և մրցունակության հեռանկարներից ելնելով «ՖԻՆՔԱ» ՌԻՎԿ ՓԲԸ-ում մեկնարկել է գործողությունների շարքը միկրոֆինանսավորում իրականացնող բանկի վերակազմակերպվելու ուղղությամբ՝ որպես ռազմավարական պահանջ և միևնույն ժամանակ էական քայլ Ընկերության առաքելության տեսանկյունից: Ներկայումս Ընկերությունը հասել է զարգացման այն փուլին, որ միկրոֆինանսավորող բանկի վերածվելը դարձել է միակ ուղին, որով կարող է ապահովվել իր գործունեության հետագա ծավալային և որակական աճը, մատուցել իր հաճախորդներին լիակատար ֆինանսական ծառայություններ և ստանալ հնարավորություն ներգրավելու առավել մատչելի և երկարաժամկետ փոխառություններ՝ վարկային պորտֆելի հետագա աճին նպաստելու նպատակով: Որպես բանկ վերագրանցվելուց հետո յուրաքանչյուր մասնաճյուղ Հայաստանի քաղաքային և գյուղական համայնքներին կառաջարկի ծառայությունների առավել ընդլայնված շարք՝ մարքեթինգային և գովազդային քաղաքականության ընդլայնման և հզորացման շնորհիվ:

Որպես առաջիկա վերակազմակերպման գործընթացի մաս՝ 2012թ. հունիսին բաժնետերերի ընդհանուր ժողովը հաստատեց կանոնադրական կապիտալի ավելացումը 3,126,990 հազար դրամով թվով 312,699 բաժնետոմսերի թողարկման միջոցով, որից 850,000 հազար դրամը չբաշխված շահույթի հաշվին, իսկ մնացած 2,276,990 հազար դրամը՝ բաժնետերերի կողմից տրամադրված կանխիկ ներդրումների հաշվին:

2. Հաշվապահական հաշվառման նշանակալի քաղաքականություն

Համապատասխանության մասին հայտարարություն

Սույն ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են ֆինանսական Հաշվետվությունների Միջազգային Ստանդարտների համաձայն:

Սույն ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են այն ենթադրության հիման վրա, որ Ընկերությունը գործում է անընդհատության հիմունքով և կշարունակի գործունեությունը մոտ ապագայում:

Սույն ֆինանսական հաշվետվությունները ներկայացված են հազար ՀՀ դրամով (այսուհետ՝ հազար դրամ), եթե այլ բան նշված չէ:

Սույն ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստված են պատմական արժեքի հիման վրա: Պատմական արժեքը սովորաբար հիմնված է ակտիվների դիմաց տրված հատուցման իրական արժեքի վրա:

Իրական արժեքն այն գումարն է, որը շուկայի մասնակիցների միջև սովորական գործարքի արդյունքում կստացվեր ակտիվը վաճառելիս, կամ կվճարվեր պարտավորությունը փոխանցելիս՝ անկախ նրանից, թե արդյոք գինը ուղղակիորեն դիտարկելի է կամ գնահատվել է՝ օգտագործելով այլ գնահատման մեթոդներ: Ակտիվի կամ պարտավորության իրական արժեքը գնահատելիս՝ Ընկերությունը հաշվի է առնում ակտիվի կամ պարտավորության բնութագրերը, եթե շուկայի մասնակիցները այդ բնութագրերը հաշվի կառնեին չափման ամսաթվի դրությամբ ակտիվի կամ պարտավորության գինը որոշելիս: Այս ֆինանսական հաշվետվություններում չափման և/կամ այլ բացահայտումների նպատակով իրական արժեքը որոշվում է նման սկզբունքներով, բացառությամբ վարձակալության գործարքներից, որոնք նկարագրված են ՀՀՄՍ 17-ում և չափումներից, որոնք թեև համանման են իրական արժեքին, սակայն իրական արժեքով չեն, մասնավորապես օգտագործման արժեքը՝ ըստ ՀՀՄՍ 36-ի:

Ի լրումն՝ ֆինանսական հաշվետվությունների նպատակով իրական արժեքի չափումները դասակարգվում են մակարդակ 1, 2 և 3-ի՝ ելնելով իրական արժեքի չափումներում օգտագործված սկզբնական տվյալների դիտարկելիության աստիճանից, ինչպես նաև այդ սկզբնական տվյալների՝ իրական արժեքով չափման ամբողջական պատկերի վրա ազդեցության էականության աստիճանից: Այդ մակարդակները կարելի է նկարագրել հետևյալ կերպ՝

- Մակարդակ 1-ի դեպքում մուտքային տվյալներ են հանդիսանում ակտիվ շուկայում համանման ակտիվների կամ պարտավորությունների նշված գները (չձգրտված), որոնք Ընկերությանը հասանելի են չափման ամսաթվի դրությամբ:
- Մակարդակ 2-ի մուտքային տվյալները իրենցից ներկայացնում են մակարդակ 1-ում նշված գներից տարբերվող մուտքային տվյալները, որոնք ուղղակիորեն կամ անուղղակիորեն դիտարկելի են ակտիվների կամ պարտավորությունների գծով:
- Մակարդակ 3-ի մուտքային տվյալները իրենցից ներկայացնում են ակտիվների կամ պարտավորությունների գծով ոչ դիտարկելի մուտքային տվյալները:

Ընկերությունն ընդհանուր առմամբ ներկայացնում է իր ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունն ըստ իրացվելիության: Ստացվելիք և վճարվելիք գումարներին վերաբերող վերլուծությունները ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության օրվանից հետո 12 ամիսների ընթացքում (ընթացիկ) և ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության օրվանից ավելի քան 12 ամիսների ընթացքում (ոչ ընթացիկ) ներկայացված են Ծանոթագրություն 23-ում:

Գործառնական արժույթ. Ֆինանսական հաշվետվություններում ներառված միավորները չափվում են այն տնտեսական միջավայրում գործող արժույթով, որում Ընկերությունն իրականանցում է իր գործունեությունը («Գործառնական արժույթ»): Ընկերության գործառնական արժույթը ՀՀ դրամն է (այսուհետ՝ դրամ):

Դրանը նաև սույն ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացման արժույթն է:

Ֆինանսական հաշվետվությունների փոխարկումը գործառնական արժույթից ներկայացման արժույթի կատարվում է հետևյալ կերպով՝

- ակտիվները և պարտավորությունները փոխարկվում են հաշվետու ամսաթվի դրությամբ գործող փոխարժեքով
- եկամուտները և ծախսերը փոխարկվում են միջին տարեկան փոխարժեքով
- բաժնետիրական կապիտալը և կապիտալի այլ հոդվածները փոխարկվում են պատմական փոխարժեքով
- Արդյունքում առաջացած տարբերությունները ներկայացվում են որպես համապարփակ եկամտի տարր և ձանաչվում են անմիջականորեն սեփական կապիտալում որպես «Արտարժույթի փոխարկման գծով պահուստ»:

Հաշվանցում. Ֆինանսական ակտիվները և ֆինանսական պարտավորությունները հաշվանցվում են՝ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում արտացոլվելով գուտ գումարով, եթե գոյություն ունի ձանաչված գումարները հաշվանցելու իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք և հաշվարկը գուտ հիմունքով իրականացնելու կամ միաժամանակ ակտիվն իրացնելու և պարտավորությունը մարելու մտադրություն: Եկամուտները և ծախսերը չեն հաշվանցվում համապարփակ եկամուտների մասին հաշվետվությունում, եթե դա չի պահանջվում կամ թույլատրվում որևէ հաշվապահական հաշվառման ստանդարտով կամ մեկնաբանությամբ և հստակ բացահայտված չէ Ընկերության հաշվապահական քաղաքականության մեջ:

Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության հիմնական դրույթները ներկայացված են ստորև:

Եկամուտների ճանաչում

Տոկոսային եկամուտների և ծախսերի ճանաչումը. Ֆինանսական ակտիվներից տոկոսային եկամուտները ճանաչվում են, երբ հավանական է, որ տնտեսական օգուտները կհոսեն Ընկերություն և եկամտի գումարը կարող է արժանահավատորեն չափվել: Տոկոսային եկամուտները և ծախսերը ճանաչվում են հաշվեգրման սկզբունքով կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության (կամ ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների խմբի) ամորտիզացված արժեքի հաշվարկման և համապատասխան ժամանակահատվածի կտրվածքով տոկոսային ծախսի և տոկոսային եկամտի բաշխման մեթոդն է:

Արդյունավետ տոկոսադրույքն այն դրույքն է, որը ֆինանսական գործիքի գործողության ակնկալվող ժամկետի կամ, համապատասխան դեպքերում, ավելի կարճ ժամանակահատվածի համար գնահատված դրամական միջոցների ապագա վճարումները կամ ստացվելիք գումարները զեղչում է ճշգրիտ մինչև ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության գուտ հաշվեկշռային արժեքը:

Այն դեպքերում, երբ տեղի է ունենում ֆինանսական ակտիվի կամ նմանատիպ ակտիվների խմբի արժեքի նվազում արժեզրկումից կորստի հետևանքով, տոկոսային եկամուտն այդուհետև ճանաչվում է՝ կիրառելով այն տոկոսադրույքը, որը կիրառվել էր արժեզրկումից կորուստը չափելու նպատակով ապագա դրամական հոսքերը զեղչելիս:

Ծառայության վճարների և միջնորդավճարների եկամտագրումը. Վարկի տրամադրման վճարները հետաձգվում են հարակից ուղղակի ծախսումների հետ միասին և ճանաչվում են որպես վարկի արդյունավետ տոկոսադրույքի ճշգրտում: Երբ հավանական է, որ վարկ տրամադրելու պարտավորությունը կհանգեցնի որոշակի պայմաններով վարկային համաձայնության, վարկային պարտավորության ստանձնման վճարները հետաձգվում են հարակից ուղղակի ծախսումների հետ միասին և հետագայում ճանաչվում որպես տրամադրված վարկի արդյունավետ տոկոսադրույքի ճշգրտում: Երբ քիչ հավանական է, որ վարկ տրամադրելու պարտավորությունը կհանգեցնի որոշակի վարկային համաձայնագրի, վարկ տրամադրելու պարտավորության ստանձնման վճարները ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքում վարկի տրամադրման պարտավորության մնացորդային ժամանակահատվածի ընթացքում: Այն դեպքում, երբ վարկ տրամադրելու պարտավորությունն ավարտվում է առանց վարկի տրամադրման, ապա վարկ տրամադրելու պարտավորության վճարները ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքում՝ պարտավորության ավարտի պահին: Վարկի սպասարկման վճարները եկամտագրվում են, երբ համապատասխան ծառայությունները մատուցվում են: Բոլոր այլ միջնորդավճարները ճանաչվում են այն ժամանակ, երբ ծառայությունները մատուցվում են:

Ֆինանսական գործիքներ

Ընկերությունը ճանաչում է ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում, երբ այն դառնում է ֆինանսական գործիքի պայմանագրային կողմ: Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների կանոնավոր կերպով գնումները և վաճառքը հաշվառվում են վերջնահաշվարկի ամսաթվի դրությամբ: Ֆինանսական գործիքների կանոնավոր գնումները կամ վաճառքն իրենցից ներկայացնում են ֆինանսական ակտիվների այն գնումները կամ վաճառքը, որոնք պահանջում են ակտիվների մատակարարումը շուկայում ընդունված պայմաններով սահմանված կարգով:

Ֆինանսական ակտիվի կամ պարտավորության սկզբնական չափումը տեղի է ունենում իրական արժեքով: Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների խմբում չդասակարգված ֆինանսական ակտիվների կամ պարտավորությունների դեպքում իրական արժեքին գումարվում են գործարքի հետ կապված ծախսումները, որոնք ուղղակիորեն վերագրելի են ֆինանսական ակտիվի կամ պարտավորության ձեռքբերմանը կամ թողարկմանը: Գործարքի գծով ծախսերը, որոնք ուղղակիորեն վերագրելի են շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվների կամ ֆինանսական պարտավորությունների ձեռքբերմանը, անմիջապես ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում:

Ֆինանսական ակտիվներ. Ֆինանսական ակտիվները դասակարգվում են հետևյալ կատեգորիաների՝ ա) շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով վերաչափվող ֆինանսական ակտիվներ, բ) մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ, գ) տրամադրված վարկեր և դեբիտորական պարտքեր, դ)

վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ: Դասակարգումը կախված է ֆինանսական ակտիվների ձեռքբերման բնույթից և նպատակից և որոշվում է սկզբնական ճանաչման պահին:

ա) Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ: Ֆինանսական ակտիվները դասակարգվում են որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող այն դեպքում, երբ ֆինանսական ակտիվը պահվում է վաճառքի համար կամ նախատեսված է որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ակտիվ:

Ֆինանսական ակտիվը դասակարգվում է որպես վաճառքի համար պահվող, եթե՝

- այն ձեռք է բերվել հիմնականում տեսանելի ապագայում վաճառքի նպատակով, կամ
- սկզբնական ճանաչման պահին այն կազմում է Ընկերության կողմից համատեղ կառավարվող որոշակի ֆինանսական գործիքների պորտֆելի մաս և ունի կարճաժամկետ կտրվածքով շահույթի ստացման իրատեսական հնարավորություն, կամ
- Այն հանդիսանում է ածանցյալ գործիք, որը նախատեսված չէ կամ չի օգտագործվում որպես հեղջավորման գործիք:

Ֆինանսական ակտիվը, բացի վաճառքի համար պահվող ֆինանսական ակտիվներից, կարող է ճանաչման պահին դասակարգվել որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող,

- եթե նման դասակարգումը բացառում, կամ զգալիորեն կրճատում է չափման կամ ճանաչման անհամապատասխանությունը, որն այլապես կառաջանար, կամ
- Ֆինանսական ակտիվը կազմում է ֆինանսական ակտիվների կամ ֆինանսական պարտավորությունների կամ այդ երկուսի խմբի մի մաս, որը կառավարվում է, և դրա կատարողականը գնահատվում է իրական արժեքի հիմունքով, Ընկերության փաստաթղթավորված ռիսկերի կառավարման կամ ներդրումային ռազմավարության համաձայն, և խմբավորման վերաբերյալ տեղեկատվությունը տրամադրվում է ներքին կարգով՝ այդ հիմունքներով, կամ
- Այն կազմում է պայմանագրի մի մաս, որը պարունակում է ներկառուցված ածանցյալ գործիքներից մեկը կամ մի քանիսը և ՀՀՄՍ 39. *Ֆինանսական գործիքներ: Ճանաչումը և չափումը* թույլ է տալիս ողջ պայմանագիրը (ակտիվները կամ պարտավորությունները) դասակարգել որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող:

Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվները ներկայացվում են իրական արժեքով՝ ներառյալ ողջ օգուտը կամ վնասները, որոնք առաջանում են եկամուտներում կամ ծախսերում ճանաչվող վերաչափման արդյունքում: Շահույթում կամ վնասում ճանաչվող զուտ օգուտը կամ վնասները ներառում են ֆինանսական ակտիվի գծով վաստակած բոլոր շահաբաժինները և տոկոսները և ներառվում են «այլ օգուտներ և վնասներ» և «տոկոսային եկամուտ» տողում, շահույթի, վնասի և այլ համապարփակ եկամուտների մասին հաշվետվությունում:

բ) Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ. մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումները ֆիքսված կամ որոշելի վճարումներով ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ են, որոնց գծով Ընկերությունն ունի մինչև մարման ժամկետը պահելու հաստատուն մտադրություն և կարողություն: Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումները չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույթի մեթոդը՝ հանած արժեզրկումը:

Եթե Ընկերությունը որոշեր վաճառել կամ վերադասակարգել մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումների զգալի մասը նախքան դրանց մարման ժամկետը (բացառությամբ հատուկ հանգամանքների առկայության), ողջ դասը կորակագրվեր և պետք է դասակարգվեր որպես վաճառքի համար մատչելի: Ավելին, Ընկերությանը կարգելվեր ընթացիկ տարում և դրան հաջորդող երկու տարիների ընթացքում դասակարգել որևէ ֆինանսական ակտիվ որպես մինչև մարման ժամկետը պահվող ակտիվ:

գ) վարկեր և կրեդիտորական պարտքեր. առևտրային դեբիտորական պարտքերը, վարկերը և այլ դեբիտորական պարտքերը, որոնք ունեն ֆիքսված կամ որոշելի վճարումներ, որոնք գնանշված չեն ակտիվ շուկայում (ներառյալ բանկերից ստացվելիք միջոցներ, հաճախորդներին տրված վարկեր և այլ ֆինանսական ակտիվներ) դասակարգվում են որպես «վարկեր և դեբիտորական պարտքեր»: Վարկերը և դեբիտորական պարտքերը չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույթի մեթոդը՝ հանած արժեզրկումը: Տոկոսային եկամուտը ճանաչվում է՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույթի մեթոդը, բացառությամբ կարճաժամկետ դեբիտորական պարտքերի, որոնց դեպքում տոկոսի ճանաչումը էական ազդեցություն չէր ունենա:

դ) Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ. Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվները ոչ ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ են, որոնք դասակարգվում են որպես վաճառքի համար մատչելի, կամ չեն դասակարգվում որպես (ա) իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով ճանաչվող ֆինանսական ակտիվներ, (բ) մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ կամ (գ) վարկեր և դեբիտորական պարտքեր:

Ֆինանսական ակտիվների արժեզրկում. շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվները յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի վերջին գնահատվում են արժեզրկման հայտանիշների հայտնաբերման նպատակով: Ֆինանսական ակտիվները համարվում են արժեզրկված, եթե առկա է օբյեկտիվ վկայություն այն մասին, որ ֆինանսական ակտիվի սկզբնական ճանաչումից հետո տեղի ունեցած մեկ կամ մի քանի դեպքեր կարող են ազդեցություն ունենալ ներդրման գծով գնահատված ապագա դրամական հոսքերի վրա:

Որպես վաճառքի համար մատչելի դասակարգված՝ ցուցակված կամ չցուցակված կապիտալի ներդրումներում արժեթղթի իրական արժեքի զգալի կամ տևական անկումը իր ինքնարժեքից համարվում է արժեզրկման օբյեկտիվ վկայություն: Բոլոր այլ ֆինանսական ակտիվների գծով արժեզրկման օբյեկտիվ վկայություն կարող են համարվել հետևյալ հայտանիշները՝

- թողարկողի կամ կոնտրագենտի զգալի ֆինանսական դժվարությունները, կամ
- պայմանագրի խախտումը, մասնավորապես տոկոսների կամ մայր գումարի վճարման ուշացումը կամ չկատարումը, կամ
- տոկոսների կամ մայր գումարի վճարման ուշացումը կամ չկատարումը
- փոխառուի կողմից սնանկության կամ ֆինանսական վերակազմակերպման գործընթացի նախաձեռնումը, կամ
- ֆինանսական դժվարությունների արդյունքում տվյալ ֆինանսական ակտիվի գծով ակտիվ շուկայի անհետացումը:

Ֆինանսական ակտիվների որոշ կատեգորիաների համար, ինչպիսիք են վարկերը և դեբիտորական պարտքերը, ակտիվները, որոնք ըստ գնահատականների առանձին արժեզրկված չեն, ի լրումն գնահատվում են նաև խմբային արժեզրկման տեսանկյունից: Վարկային պորտֆելի արժեզրկման օբյեկտիվ վկայություն կարող է համարվել Կազմակերպության նախկին փորձը վճարումների հավաքագրման գծով, հետաձգված վճարումների թվի աճը պորտֆելում ինչպես նաև ազգային կամ տեղական մակարդակում դիտարկելի փոփոխությունները, որոնք կարող են հանգեցնել դեբիտորական պարտքի անհավաքագրելիության:

Ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվների գծով արժեզրկման գծով ծախսի գումարը իրենից ներկայացնում է ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի և գնահատված ապագա դրամական հոսքերի տարբերությունը՝ զեղչված ֆինանսական ակտիվի համար սկզբնապես սահմանված տոկոսադրույքով:

Ֆինանսական ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը նվազեցվում է արժեզրկումից կորստի չափով անմիջականորեն բոլոր ակտիվների գծով, բացառությամբ վարկերի և դեբիտորական պարտքերի, որոնց դեպքում հաշվեկշռային արժեքը նվազեցվում է պահուստային հաշվի միջոցով: Երբ ակտիվը կամ դեբիտորական պարտքը համարվում է անհուսալի, այն դուրս է գրվում պահուստային հաշվի միջոցով: Հետագայում դուրս գրված գումարների վերականգնումը կատարվում է դրանք պահուստային հաշվին կրեդիտագրելու միջոցով: Պահուստային հաշվի հաշվեկշռային արժեքի փոփոխությունները ճանաչվում են եկամուտներում կամ ծախսերում:

Երբ վաճառքի համար պահվող ֆինանսական ակտիվը համարվում է արժեզրկված, այլ համապարփակ եկամուտում ճանաչված կումուլյատիվ օգուտները կամ վնասները վերադասակարգվում են որպես տվյալ ժամանակաշրջանի շահույթ կամ վնաս:

Ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվների համար, այն դեպքում, եթե հաջորդող ժամանակաշրջանում արժեզրկումից կորուստի գումարը նվազում է և նվազեցումը կարող է օբյեկտիվորեն վերագրվել արժեզրկման ճանաչումից հետո տեղի ունեցող դեպքերի, նախկինում ճանաչված արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է շահույթի կամ վնասի միջոցով այնքանով, որքանով արժեզրկման ամսաթվի դրությամբ ներդրման հաշվեկշռային արժեքը չի գերազանցում ամորտիզացված արժեքն այն դեպքում, եթե այդ արժեզրկումը ճանաչված չլիներ:

Վերանայված վարկեր. Վարկի պայմանագրային պայմանները կարող են փոփոխվել մի շարք պատճառներով, ներառյալ, շուկայի փոփոխվող պայմանները, հաճախորդների պահպանումը և այլ գործոններ, որոնք չեն առնչվում հաճախորդի ներկա կամ հնարավոր վարկային դրության վատթարացմանը: Երբ վարկի պայմանագրով նախատեսված վճարման պայմանները փոփոխվում են այն պատճառով, որ ղեկավարությունը էական մտահագոություններ ունի վարկառուի կողմից վարկային պարտավորությունների կատարման ունակության վերաբերյալ, ապա այս վարկերը դասակարգվում են որպես վերանայված վարկեր: Մանրածախ վարկավորման դեպքում, երբ դիտարկվում է, թե արդյոք առկա են էական մտավախություններ վարկառուի կողմից իր պայմանագրով նախատեսված վճարումների կատարման ունակության վերաբերյալ, ղեկավարությունը գնահատում է հաճախորդի կողմից վճարման ուշացումների կարգավիճակը, հաշվի շարժը, մարումների պատմությունը, ընթացիկ ֆինանսական վիճակը և վճարունակության շարունակականությունը: Եթե հաճախորդը չի կատարում պայմանագրով նախատեսված վճարումները կամ ակնհայտ է, որ դրա իրականացումն անհնար է առանց վերանայման, կառաջանա էական մտահոգություն նրանց կողմից պայմանագրային պարտավորությունների կատարման վերաբերյալ, և վարկը կբացահայտվի որպես արժեզրկված, եթե տրամադրված զիջումը էական չէ և առկա չէ արժեզրկման որևէ այլ հայտանիշ:

Երբ վարկի պայմանագրային պայմանների փոփոխությունն իրենից ներկայացնում է զիջում տնտեսական կամ իրավական պատճառներով, որոնք առնչվում են վարկառուի ֆինանսական դժվարություններին և իրենից ներկայացնում է զիջում, որը ղեկավարությունը այլապես չէր դիտարկի, ապա վերանայված վարկը համարվում է արժեզրկված:

Վերանայված վարկը ներկայացվում է որպես արժեզրկված և արժեզրկումից կորուստները չափվում են այն ժամանակ, երբ`

- տեղի են ունեցել պայմանագրով նախատեսված դրամական միջոցների հոսքերի փոփոխություններ այնպիսի զիջման արդյունքում, որը վարկատուն այլապես չէր դիտարկի,
- հավանական է, որ առանց զիջման, վարկառուն չէր կարողանա լիարժեքորեն կատարել իր պայմանագրային պարտավորությունները:

Վերանայված վարկը կշարունակի բացահայտվել որպես արժեզրկված, քանի դեռ առկա չէ բավարար վկայություն առ այն, որ տեղի է ունեցել ապագա դրամական հոսքերի չվճարման ռիսկի էական նվազում, և առկա չեն արժեզրկման այլ հայտանիշներ: Այն վարկերի գծով, որոնք գնահատվում են արժեզրկման տեսանկյունից խմբային հիմունքներով, այդ վկայությունը որպես կանոն իրենից ներկայացնում է վճարման պատմության համեմատումը սկզբնական կամ վերանայված պայմանների հետ, ըստ անհրաժեշտության: Այն վարկերի գծով, որոնք գնահատվում են արժեզրկման տեսանկյունից առանձին հիմունքներով, բոլոր առկա վկայությունները գնահատվում են յուրաքանչյուր դեպքի համար առանձին:

Վերանայված վարկերը դասակարգվում են որպես չարժեզրկված, եթե վերանայումը արդյունք է վարկառուի կողմից պայմանագրային պայմանների կատարման վերաբերյալ էական մտավախությունների, սակայն վերանայման պայմանները հիմնված են ներկա շուկայական դրույքաչափերի վրա և նման վերանայման արդյունքում պայմանագրով նախատեսված դրամական հոսքերի հավաքագրումն ակնկալվում է ամբողջությամբ: Չարժեզրկված վերանայված վարկերը նաև ներառում են նախկինում արժեզրկված վերանայված վարկերը, որոնց գծով ժամանակի ընթացքում դիտվել է բավարար կատարողական, կամ որոնք գնահատվել են հիմք ընդունելով բոլոր առկա վկայություններն այն մասին, որ առկա չեն արժեզրկման մնացած այլ հայտանիշներ: Վերանայված վարկերը տարանջատվում են վարկային պորտֆելի այլ մասերից արժեզրկման խմբային հայտանիշների գնահատման համար` արտացոլելու համար այս սեգմենտներում հնարավոր կորուստների ավելի բարձր ցուցանիշները:

Որոշելիս, թե արդյոք վերակառուցված վարկը պետք է ապաճանաչվի և ճանաչվի նոր վարկ, ղեկավարությունը դիտարկում է, թե որքանով է պայմանագրի սկզբնական պայմանների փոփոխությունները հանգեցնում վերանայված վարկի` ընդհանուր առմամբ, էականորեն տարբեր ֆինանսական գործիք լինելուն: Գործոնները, որոնք ցույց են տալիս, որ վերանայված վարկը էականորեն տարբեր գործիք է, մասնավորապես ներառում են, երաշխիքների կամ վարկի պայմանների փոփոխությունը, գրավի առարկայի գծով պակաս էական փոփոխությունները, մարման դրույթների կամ կանխավճարի դրույթների ավելացումը:

Վարկերը, որոնք սահմանվել են որպես վերանայված, պահպանում են այս կարգավիճակը մինչև դրանց մարումը կամ ապաճանաչումը:

Վարկերի և կանխավճարների դուրս գրում. Վարկերի և կանխավճարների արժեզրկումից կորուստները վերագրվում են պահուստներին, երբ համարվում են անհավաքագրելի: Վարկերը և կանխավճարները դուրս են գրվում Ընկերության ղեկավարության կողմից գումարների հավաքագրման ուղղությամբ իրականացված բոլոր հնարավորություններն օգտագործելուց և գրավները վաճառելուց հետո: Դուրս գրված գումարների հետագա հավաքագրումը համապարփակ եկամուտների մասին հաշվետվությունում արտացոլվում է որպես ֆինանսական ակտիվների արժեզրկման պահուստներին կատարած մասհանումների վերադարձ հավաքագրման ժամանակաշրջանում:

Ֆինանսական ակտիվների ապաճանաչումը. Ընկերությունն ապաճանաչում է ֆինանսական ակտիվները, երբ ֆինանսական ակտիվից առաջացող դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները կորցնում են իրենց ուժը, կամ երբ երրորդ կողմին է փոխանցվում ֆինանսական ակտիվներից առաջացող դրամական միջոցների նկատմամբ իրավունքը: Եթե Ընկերությունը չի փոխանցում և չի պահպանում ֆինանսական ակտիվի սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն և հատույցները, սակայն պահպանում է փոխանցված ակտիվի նկատմամբ վերահսկողությունը, ապա Ընկերությունը շարունակում է ճանաչել ֆինանսական ակտիվը, ինչպես նաև դրա հետ կապված պարտավորությունը այնքանով, որքանով շարունակվում է իր ներգրավվածությունը ֆինանսական ակտիվի մեջ: Եթե Ընկերությունը պահպանում է ֆինանսական ակտիվի սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն և հատույցները, ապա կազմակերպությունը պետք է շարունակի ճանաչել ֆինանսական ակտիվը:

Ֆինանսական ակտիվը ամբողջությամբ ապաճանաչելիս հաշվեկշռային արժեքի և ստացված հատուցման այլ համապարփակ եկամտում նախկինում ճանաչված կուտակված որևէ օգուտի կամ վնասի գումարի տարբերությունը պետք է ճանաչվի շահույթում կամ վնասում:

Եթե Ընկերության շարունակվող ներգրավվածությունը ֆինանսական ակտիվի միայն մի մասով է (օրինակ՝ երբ Ընկերությունը պահպանում է փոխանցված ակտիվի մի մասը հետզնելու օպցիոնը), ապա Ընկերությունը ֆինանսական ակտիվի նախկին հաշվեկշռային արժեքը բաշխում է այն մասի, որն այն շարունակում է ճանաչել շարունակվող ներգրավվածության ներքո, և այն մասի միջև, որն այն այլևս չի ճանաչում՝ փոխանցման ամսաթվի դրությամբ այդ մասերի հարաբերական իրական արժեքների հիման վրա: Այլևս չճանաչվող մասի վրա բաշխված հաշվեկշռային արժեքի և այլևս չճանաչվող մասի դիմաց ստացված հատուցման և դրա վրա բաշխված այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում ճանաչված կուտակված որևէ օգուտի կամ վնասի գումարների տարբերությունը պետք է ճանաչվի շահույթում կամ վնասում: Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում ճանաչված կուտակված օգուտը կամ վնասը բաշխվում է այն մասի, որը շարունակվում է ճանաչվել, և այլևս չճանաչվող մասի միջև՝ այդ մասերի հարաբերական իրական արժեքների հիման վրա:

Ֆինանսական պարտավորություններ. Ֆինանսական պարտավորությունները դասակարգվում են որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող կամ որպես այլ ֆինանսական պարտավորություններ:

Ֆինանսական պարտավորությունները դասակարգվում են որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող այն դեպքում երբ ֆինանսական պարտավորությունը պահվում է վաճառքի համար կամ դասակարգվում է որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող:

Ֆինանսական պարտավորությունը դասակարգվում է որպես վաճառքի համար պահվող, եթե՝

- այն ձեռք է բերվել հիմնականում կարճաժամկետ կտրվածքով հետզնման նպատակով, կամ
- սկզբնական ճանաչման պահին այն կազմում է Ընկերության կողմից համատեղ ղեկավարվող որոշակի ֆինանսական գործիքների պորտֆելի մաս և ունի կարճաժամկետ կտրվածքով շահույթի ստացման իրատեսական հնարավորություն, կամ
- այն հանդիսանում է ածանցյալ գործիք, որը չի նախատեսված կամ օգտագործվում որպես հեղջավորման գործիք:

Ֆինանսական պարտավորությունը, բացի վաճառքի համար պահվող ֆինանսական պարտավորություններից, կարող է ճանաչման պահին դասակարգվել որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող, եթե՝

- նման դասակարգումը բացառում, կամ զգալիորեն կրճատում է չափման կամ ճանաչման անհամապատասխանությունը, որն այլապես կառաջանար, կամ
- ֆինանսական պարտավորությունը կազմում է ֆինանսական ակտիվների կամ ֆինանսական պարտավորությունների կամ այդ երկուսի խմբի մի մաս, որը կառավարվում է, և դրա

կատարողականը գնահատվում է իրական արժեքի հիմունքով, ընկերության փաստաթղթավորված ռիսկերի կառավարման կամ ներդրումային ռազմավարության համաձայն և խմբավորման վերաբերյալ տեղեկատվությունը տրամադրվում է ներքին կարգով՝ այդ հիմունքներով, կամ

- Այն կազմում է պայմանագրի մի մաս, որը պարունակում է ներկառուցված ածանցյալ գործիքներից մեկը կամ մի քանիսի և ՀՀՍՍ 39. *Ֆինանսական գործիքներ: Ճանաչումը և չափումը թույլ է տալիս ողջ պայմանագիրը* (ակտիվները կամ պարտավորությունները) դասակարգել որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող:

Այլ ֆինանսական պարտավորություններ: Այլ ֆինանսական պարտավորությունները, ներառյալ այլ փոխառու միջոցները, ենթակա /սուբորդինացված/ պարտավորությունները և այլ ֆինանսական պարտավորությունները սկզբնապես չափվում են իրական արժեքով, առանց գործարքի ծախսերի:

Այլ ֆինանսական պարտավորությունները հետագայում չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը՝ տոկոսային ծախսը ձանաչելով արդյունավետության հիմունքով:

Արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդն իրենից ներկայացնում է որոշակի ժամանակահատվածում ֆինանսական պարտավորության ամորտիզացված արժեքի հաշվարկի մեթոդ: Արդյունավետ տոկոսադրույքն այն տոկոսադրույքն է, որը ճշգրտորեն զեղչում է ապագա գնահատված կանխիկ վճարումները (ներառյալ բոլոր տեսակի միջնորդավճարները և ստացված կամ վճարված գումարները, որոնք կազմում են արդյունավետ տոկոսադրույքի անբաժանելի մասը, գործարքի հետ կապված ծախսերը և այլ պարզևավճարներ կամ զեղչեր) ֆինանսական պարտավորության ակնկալվող գործողության ժամանակահատվածի ողջ ընթացքում, կամ (ըստ անհրաժեշտության) ավելի կարճ ժամանակահատվածում՝ հասցնելով սկզբնական ձանաչման պահին առկա գուտ հաշվեկշռային արժեքին:

Ֆինանսական պարտավորությունների ապաձանաչումը: Ընկերությունն ապաձանաչում է ֆինանսական պարտավորությունները միայն այն ժամանակ, երբ Ընկերության պարտականությունները մարվում են, չեղյալ են համարվում կամ ուժը կորցնում են: Երբ միևնույն փոխատուի հանդեպ ունեցած ֆինանսական պարտավորությունը փոխարինվում է այլ ֆինանսական պարտավորությամբ, որի պայմաններն էականորեն տարբերվում են նախորդից, կամ եթե տեղի է ունեցել առկա պարտավորության պայմանների էական փոփոխություն, ապա նմանատիպ փոխանակումը կամ փոփոխությունը ձանաչվում է որպես սկզբնական պարտավորության ապաձանաչում և նոր պարտավորության ձանաչում: Ապաձանաչված ֆինանսական պարտավորության հաշվեկշռային արժեքի և վճարված և վճարվելիք հատուցման տարբերությունը ձանաչվում է ֆինանսական արդյունքում:

Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ: Իր բնականոն գործունեության ընթացքում Ընկերությունը կնքում է գործարքներ տարբեր ածանցյալ ֆինանսական գործիքներով, այդ թվում՝ արտարժույթի սվոփեր և արտարժույթի փոխանակման պայմանագրեր: Նման ֆինանսական գործիքները դասակարգվում են որպես առևտրային նպատակով պահվող և դրանց հաշվառումն իրականացվում է ֆինանսական գործիքների սկզբնական ձանաչման քաղաքականությունների համաձայն, այնուհետև դրանք չափվում են իրական արժեքով: Կախված գործիքի շուկայական կամ պայմանագրային արժեքից, ինչպես նաև մի շարք այլ գործոններից, իրական արժեքը որոշվում է շուկայական գնանշումներով կամ գնային մոդելներով: Ածանցյալ ֆինանսական գործիքները համարվում են ակտիվներ, եթե դրանց իրական արժեքը դրական է և պարտավորություններ, եթե դրանց արժեքը բացասական է: Գործարքների շահույթը և վնասը վերոնշյալ գործիքների դեպքում գրանցվում են համապարփակ եկամտի մասին հաշվետվություններում՝ որպես իրական արժեքով շահույթի և վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվների (պարտավորությունների) գործարքներից առաջացած գուտ օգուտ կամ վնաս: Ածանցյալ գործիքների իրական արժեքի փոփոխությունները ներառվում են օգուտում կամ վնասում:

Ընկերությունը որպես վարձակալ: Գործառնական վարձակալության վճարները ծախսագրվում են գծային մեթոդով վարձակալության ժամկետի ընթացքում, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ որևէ այլ պարբերական հիմունք ավելի ճշգրիտ է ներկայացնում վարձակալությունից տնտեսական օգուտների ստացման ժամանակային բաշխումը: Գործառնական վարձակալության պայմանագրով նախատեսված պայմանական վարձավճարները ծախսագրվում են այն ժամանակաշրջանում, երբ դրանք առաջանում են:

Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ: Դրամական միջոցներն և դրանց համարժեքները ներառում են կանխիկ միջոցները, թղթակցային հաշիվների մնացորդները, որոնք գերծ են

սահմանափակումներից և ժամկետային ավանդները, որոնց մարման նախնական ժամկետը չի գերազանցում 90 օրը, որոնք կարճ ժամկետում կարող են փոխարկվել կանխիկի և որոնք ծանրաբեռնված չեն պայմանագրային պարտավորություններով:

Բռնագանձված ակտիվներ: Որոշակի հանգամանքներում, ակտիվները բռնագանձվում են ժամկետանց վարկերի գծով գրավադրված գույքի վրա արգելանքի կիրառման դեպքում: Բռնագանձված ակտիվները չափվում են հաշվեկշռային արժեքից և վաճառքի ինքնարժեքից նվազագույնով:

Հիմնական միջոցներ: Հիմնական միջոցները հաշվառվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված մաշվածությունը և արժեզրկման կորուստները, եթե այդպիսիք կան:

Մաշվածությունը հաշվարկվում է հիմնական միջոցների հաշվեկշռային արժեքի հիման վրա և նախատեսված է գրոյացնելու ակտիվների արժեքը դրանց օգտակար ծառայության վերջում: Մաշվածությունը հաշվարկվում է ուղիղ գծային մեթոդով հետևյալ օգտակար ծառայության ժամկետներով՝

Կապի և հաղորդակցության սարքավորումներ և համակարգիչներ	— 3 տարի
Գրասենյակային գույք	— 5 տարի
Փոխադրամիջոցներ	— 5 տարի
Այլ հիմնական միջոցներ	— 5 տարի

Վարձակալված ակտիվների բարելավումները անորտիզացվում են վարձակալության ժամկետի և օգտակար ծառայության ժամկետի նվազագույնով, եթե առկա չէ ողջամիտ համոզվածություն այն մասին, որ Ընկերությունը կստանա ակտիվի նկատմամբ սեփականության իրավունքը վարձակալության ժամկետի վերջում կամ կերկարաձգի վարձակալության ժամկետը:

Հիմնական միջոցների տարրը ապաճանաչվում է այն օտարելիս կամ, երբ այդ ակտիվի շարունակական օգտագործումից այլևս տնտեսական օգուտներ չեն ենթադրվում: Հիմնական միջոցների վաճառքից կամ շրջանառությունից դուրս բերումից առաջացած ցանկացած օգուտ կամ վնաս հաշվարկվում է որպես ակտիվի վաճառքից ստացված միջոցների և հաշվեկշռային արժեքի տարբերություն և ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքում:

Ոչ նյութական ակտիվներ

Առանձին ձեռքբերված ոչ նյութական ակտիվներ: Որոշակի օգտակար ծառայության ժամկետ ունեցող ոչ նյութական ակտիվները, որոնք առանձին են ձեռք բերվել, հաշվառվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված անորտիզացիան և կուտակված արժեզրկումից կորուստները: Անորտիզացիան օգտակար ծառայության ժամանակահատվածում հաշվարկվում է ուղիղ գծային մեթոդով: Օգտակար ծառայության ժամանակահատվածը և անորտիզացիայի հաշվարկման մեթոդը վերանայվում են յուրաքանչյուր հաշվետու տարվա վերջում՝ գնահատումներում ցանկացած փոփոխություն հաշվառելով առաջընթաց կերպով: Անորոշ օգտակար ծառայության ժամկետով ոչ նյութական ակտիվները, որոնք ձեռք են բերվել առանձին, հաշվառվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված արժեզրկումից կորուստները:

Ոչ նյութական ակտիվների ապաճանաչում: Ոչ նյութական ակտիվները ապաճանաչվում են դրանք օտարելիս կամ երբ այլևս դրանց օգտագործումից կամ օտարումից չեն ակնկալվում հետագա տնտեսական օգուտներ: Ապաճանաչումից օգուտները կամ վնասները չափվում են որպես ակտիվի օտարումից զուտ մուտքերի և հաշվեկշռային արժեքի տարբերություն և ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքում այն ժամանակաշրջանում, երբ ակտիվն ապաճանաչվում է:

Նյութական և ոչ նյութական ակտիվների արժեզրկում, բացի գուղվիլից: Յուրաքանչյուր հաշվետու տարվա վերջում Ընկերությունը վերանայում է իր նյութական և ոչ նյութական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքները՝ որոշելու համար արդյոք կա որևէ հայտանիշ, որ այս ակտիվներում եղել են արժեզրկումից կորուստներ: Եթե առկա է որևէ նմանատիպ հայտանիշ, ապա գնահատվում է ակտիվների փոխհատուցվող գումարը, որպեսզի գնահատվեն արժեզրկումից կորուստները (եթե այդպիսիք կան): Եթե առանձին ակտիվի փոխհատուցվող գումարը հնարավոր չէ որոշել, Ընկերությունը գնահատում է այն դրամաստեղծ միավորի փոխհատուցվող գումարը, որին այդ ակտիվը պատկանում է: Եթե հնարավոր է որոշել բաշխման ողջամիտ և հետևողական հիմունք, ապա կորպորատիվ ակտիվները ևս բաշխվում են առանձին դրամաստեղծ միավորներին, այլապես դրանք

բաշխվում են դրամաստեղծ ակտիվների փոքրագույն խմբին, որոնց համար կարելի է որոշել խելամիտ և հետևողական հիմունք:

Անորոշ օգտակար ծառայությամբ և օգտագործման համար դեռևս ոչ մատչելի ոչ նյութական ակտիվները ստուգվում են արժեզրկման առկայության համար առնվազն տարեկան մեկ անգամ, ինչպես նաև երբ առկա է հայտանիշ, որ ակտիվը կարող է արժեզրկված լինել:

Փոխհատուցվող գումարն իրական արժեքից (հանած վաճառքի հետ կապված ծախսերը) և օգտագործման արժեքից առավելագույնն է. օգտագործման արժեքը գնահատելիս ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերը բերվում են ներկա արժեքի՝ կիրառելով մինչև հարկումը տոկոսադրույք, որն արտացոլում է փողի ժամանակային արժեքի ընթացիկ շուկայական գնահատումը և ակտիվին բնորոշ ռիսկերը, որոնցով ապագա գնահատված հոսքերը չեն ճշգրտվել:

Եթե ակտիվի (կամ դրամաստեղծ միավորի) փոխհատուցվող գումարը գնահատվում է ավելի քիչ քան հաշվեկշռային արժեքը, ապա հաշվեկշռային արժեքն իջեցվում է մինչև փոխհատուցվող գումարը: Արժեզրկումից կորուստն անհապաղ ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքում, եթե տվյալ ակտիվը չի հաշվառվում վերագնահատված արժեքով: Վերջինիս դեպքում արժեզրկումից կորուստը դիտարկվում է որպես վերագնահատումից արժեքի նվազում:

Եթե հետագայում արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է, ապա ակտիվի (կամ դրամաստեղծ միավորի) հաշվեկշռային արժեքն ավելացվում է մինչև վերանայված փոխհատուցվող գումարը, բայց այնպես, որ ավելացումից հետո հաշվեկշռային արժեքը չգերազանցի այն հաշվեկշռային արժեքը, որը կորոշվեր, եթե նախորդ ժամանակաշրջաններում ակտիվի (կամ դրամաստեղծ միավորի) գծով արժեզրկումից կորուստ ճանաչված չլիներ: Արժեզրկումից կորուստի հակադարձումը անմիջապես ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքում, եթե տվյալ ակտիվը չի հաշվառվում վերագնահատված արժեքով, ինչի դեպքում արժեզրկումից կորուստի հակադարձումը դիտարկվում է որպես վերագնահատումից արժեքի աճ:

Հարկում

Շահութահարկի գծով ծախսը ներառում է ընթացիկ հարկի գծով պարտավորությունը և հետաձգված հարկը:

Ընթացիկ հարկ: Ընթացիկ հարկի գծով պարտավորությունը հիմնված է տարվա հարկվող շահույթի վրա: Հարկվող շահույթը տարբերվում է համապարփակ եկամուտների մասին հաշվետվությունում ներկայացվող շահույթից եկամտի և ծախսի այնպիսի տարրերի պատճառով, որոնք հարկման կամ նվազեցման ենթակա են այլ հաշվետու ժամանակաշրջաններում, ինչպես նաև այն տարրերի, որոնք երբևէ չեն հարկվելու կամ նվազեցվելու: Ընկերության ընթացիկ հարկային պարտավորությունները հաշվարկվում են՝ կիրառելով հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ ուժի մեջ մտած կամ, ըստ էության, ուժի մեջ մտած հարկի դրույքաչափերը:

Հետաձգված հարկ: Հետաձգված հարկերը ճանաչվում են ժամանակավոր տարբերությունների գծով, որոնք առաջանում են ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային գումարների և հարկման բազաների միջև: Հետաձգված հարկային պարտավորությունները ընդհանուր առմամբ ճանաչվում են բոլոր հարկվող ժամանակավոր տարբերությունների գծով: Հետաձգված հարկային ակտիվները ընդհանուր առմամբ ճանաչվում են բոլոր նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների գծով միայն այն չափով որքանով հավանական է, որ ապագայում առկա կլինի հարկման ենթակա շահույթ, որի դիմաց կարող են օգտագործվել նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունները: Նմանատիպ հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները չեն ճանաչվում այն ժամանակավոր տարբերությունների համար, որոնք առաջանում են ակտիվների և պարտավորությունների սկզբնական ճանաչման պահին այնպիսի գործարքների արդյունքում, որոնք ազդեցություն չունեն ինչպես հաշվապահական, այնպես էլ հարկվող շահույթի վրա:

Հետաձգված հարկային պարտավորությունները ճանաչվում են հարկվող ժամանակավոր տարբերությունների գծով՝ կապված հիմնական միջոցների և հաճախորդներին տրված վարկերի հետ, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ Ընկերությունը ի վիճակի է վերահսկել ժամանակավոր տարբերության մարման ժամանակային բաշխումը, կամ հավանական է, որ ժամանակավոր տարբերությունը չի մարվի տեսանելի ապագայում: Հետաձգված հարկային ակտիվները նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների գծով, կապված վերը նշված ներդրումների հետ, ճանաչվում են միայն այն չափով, որով հավանական է, որ առկա կլինի հարկվող շահույթ, որի դիմաց կարող է

օգտագործվել ժամանակավոր տարբերությունը և ժամանակավոր տարբերությունը կմարի տեսանելի ապագայում:

Հետաձգված հարկային ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը պետք է վերանայվի յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում և նվազեցվի այն չափով, որով այլևս հավանական չէ, որ կստանա բավարար հարկվող շահույթ, որը թույլ կտա հետաձգված հարկային ակտիվից օգուտն ամբողջությամբ կամ մասամբ իրացնել:

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները պետք է չափվեն հարկերի այն դրույքների օգտագործմամբ, որոնք ակնկալվում է, որ կկիրառվեն ակտիվի իրացման կամ պարտավորության մարման ժամանակ՝ հիմք ընդունելով հարկերի այն դրույքները (և հարկային օրենքները), որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում:

Հետաձգված հարկային պարտավորությունների և հետաձգված հարկային ակտիվների չափումը պետք է արտացոլի հարկային հետևանքները, որոնք կառաջանան՝ կախված այն եղանակից, որով Ընկերությունը հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում, ակնկալվում է փոխհատուցել կամ մարել իր ակտիվների կամ պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքները:

Տարվա ընթացիկ և հետաձգված հարկեր: Ընթացիկ և հետաձգված հարկերը ձանաչվում են ֆինանսական արդյունքում, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ դրանք վերաբերում են տարրերի, որոնք ձանաչվել են այլ համապարփակ եկամուտներում կամ ուղղակիորեն սեփական կապիտալում, ինչի դեպքում ընթացիկ և հետաձգված հարկերը նույնպես ձանաչվում են այլ համապարփակ եկամուտներում կամ ուղղակիորեն սեփական կապիտալում:

Գործունեության հետ կապված հարկեր: Հայաստանի Հանրապետությունում կիրառվում են տարբեր այլ հարկատեսակներ ևս, որոնց գծով գումարների հաշվարկը կապված է Ընկերության գործունեության հետ: Այս հարկերը ներառվում են համապարփակ եկամուտների մասին հաշվետվությունում՝ որպես գործառնական ծախսերի բաղադրիչ:

Պահուստներ: Պահուստները ձանաչվում են, երբ Ընկերությունն ունի ներկա պարտականություն (իրավական կամ կառուցողական), որպես անցյալ դեպքերի արդյունք և հավանական է, որ Ընկերությունից կպահանջվի կատարել պարտականությունը և պարտականության գումարը հավաստիորեն կարող է գնահատվել:

Պահուստում ձանաչված գումարն իրենից ներկայացնում է հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ լավագույն գնահատականը, որը կպահանջվի ներկա պարտականությունը մարելու համար՝ հաշվի առնելով հարակից ռիսկերն և անորոշությունները: Եթե ժամանակի մեջ դրամի արժեքի ազդեցությունը էական է, ապա պահուստի գումարը պետք է իրենից ներկայացնի այն ծախսումների ներկա արժեքը, որոնք, ըստ ակնկալության, կպահանջվեն այդ պարտականությունը մարելու համար:

Եթե ակնկալվում է, որ որևէ այլ կողմ ամբողջությամբ կամ մասամբ փոխհատուցելու է պահուստը մարելու համար պահանջվող ծախսումները, ապա փոխհատուցումը պետք է դիտվի որպես առանձին ակտիվ, երբ ըստ էության որոշակի է, որ կազմակերպության կողմից պարտականությունը մարելու դեպքում փոխհատուցումը կստացվի և փոխհատուցման գումարը կարող է արժանահավատորեն չափվել:

Պայմանական ակտիվներ և պարտավորություններ: Պայմանական պարտավորությունները չեն ձանաչվում ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում սակայն բացահայտվում են, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ տնտեսական օգուտներ մարմնավորող միջոցների արտահոսքի հավանականությունը շատ փոքր է: Պայմանական ակտիվները չեն արտացոլվում ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում, բայց դրանք բացահայտվում են հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններում այն դեպքերում, երբ դրանց հետ կապված տնտեսական օգուտների ներհոսքը համարվում է հավանական:

Արտարժույթ: Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս Ընկերության ֆունկցիոնալ արտարժույթից այլ արտարժույթով կատարված գործարքները ձանաչվում են գործարքի օրվա փոխարժեքով: Յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում արտարժույթով արտահայտված դրամային հոդվածները (տարրերը) վերահաշվարկվում են այդ օրվա փոխարժեքով: Իրական արժեքով հաշվառվող արտարժույթով արտահայտված ոչ դրամային հոդվածները,

վերահաշվարկվում են իրական արժեքի սահմանման օրվա փոխարժեքով: Արտարժույթով հաշվարկված սկզբնական արժեքով հաշվառվող ոչ դրամային հողվածները չեն վերահաշվարկվում:

Դրամական միավորների գծով փոխարժեքային տարբերությունները ձանաչվում են եկամուտներում կամ ծախսերում՝ դրանց առաջացման ժամանակաշրջանում:

Սույն ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացման տեսանկյունից, Ընկերության գործունեության ակտիվները և պարտավորությունները փոխարկվում են ԱՄՆ դոլարի օգտագործելով յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ առկա փոխարժեքները: Եկամուտների և ծախսերի հողվածները փոխարկվում են տվյալ ժամանակահատվածի միջինացված փոխարժեքով, բացառությամբ այն դեպքի երբ տվյալ ժամանակահատվածում առկա է փոխարժեքի էական տատանում: այս դեպքում օգտագործվում են գործարքի ամսաթվի դրությամբ առկա փոխարժեքները: Առաջացող փոխարժեքային տարբերությունները ձանաչվում են այլ համապարփակ եկամուտի մեջ և կուտակվում սեփական կապիտալում (ըստ անհրաժեշտության վերագրվելով չվերահսկվող տոկոսներին):

Ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստելիս Ընկերության կողմից կիրառված փոխարժեքները տարվա վերջում հետևյալն են

	Միջին փոխարժեք		Սկիզբ փոխարժեք	
	2013	2012	2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
ՀՀ Դրամ/1 ԱՄՆ Դոլար	409.55	401.76	405.64	403.58

Գրավ: Ընկերությունը որպես հաճախորդի պարտավորությունների ապահովման միջոց ընդունում է գրավ, երբ դա նպատակահարմար է համարվում: Գրավը հիմնականում լինում է հաճախորդի ակտիվների նկատմամբ կոշտ գրավի տեսքով և շնորհում է Ընկերությանը պահանջի իրավունք այս ակտիվների նկատմամբ հաճախորդի առկա և ապագա պարտավորությունների դիմաց:

Բաժնետիրական կապիտալ: Բաժնետիրական կապիտալի համալրումները ձանաչվում են սկզբնական արժեքով: Թողարկված նոր բաժնեմասերին ուղղակիորեն վերագրելի ծախսերը, բացառությամբ ձեռնարկատիրական գործունեության միավորումներից, նվազեցվում են սեփական կապիտալից՝ առանց շահութահարկի:

Պահուստավորում սեփական կապիտալում: Ընկերության ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում սեփական կապիտալում ձևակերպված պահուստները (այլ համապարփակ եկամուտ) իրենից ներկայացնում է «պահուստ արտարժույթի փոխարկման գծով», որն օգտագործվում է օտարերկրյա գործունեության մեջ կատարված ներդրումների արդյունքում առաջացած փոխարժեքային տարբերությունները ձևակերպելու համար, առանց հեղջավորման ազդեցության:

3. Կարևոր հաշվապահական դատողություններ և գնահատումների հետ կապված անորոշության հիմնական աղբյուրները

Ընկերության հաշվապահական քաղաքականությունը կիրառելիս Ընկերության ղեկավարությանը անհրաժեշտ է կատարել դատողություններ, գնահատումներ և ենթադրություններ այն ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների վերաբերյալ, որոնք այլ աղբյուրներից ակնհայտ չեն երևում: Գնահատումներն և դրա հետ կապված ենթադրությունները հիմնված են նախկին փորձի և այլ համապատասխան գործոնների վրա: Փաստացի արդյունքները կարող են տարբերվել այդ գնահատումներից:

Գնահատումներն և ենթադրությունները շարունակաբար վերանայվում են: Հաշվապահական գնահատումներում փոփոխությունները ձանաչվում են այն ժամանակաշրջանում, երբ փոփոխությունը տեղի է ունենում, եթե փոփոխությունը վերաբերում է միայն այդ ժամանակաշրջանին կամ փոփոխությունը ձանաչվում է այդ և ապագա ժամանակաշրջաններում, եթե փոփոխությունն ազդում է ընթացիկ և ապագա ժամանակաշրջանների վրա:

Անորոշության գնահատման չափանիշների հիմնական աղբյուրները: Ստորև ներկայացվում են ապագային վերաբերող առանցքային ենթադրությունները և ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ գնահատումներից բխող անորոշության այլ առանցքային աղբյուրները, որոնք կրում են ակտիվների և

պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների՝ հաջորդող ֆինանսական տարում էական ճշգրտումների առաջացման զգալի ռիսկ:

Վարկերի արժեզրկում: Ընկերությունը կանոնավոր կերպով վերանայում է իր վարկերն և դեբիտորական պարտքերը՝ դրանք արժեզրկման տեսանկյունից գնահատելու համար: Ընկերության վարկերի արժեզրկման պահուստները սահմանվում են վարկերի և դեբիտորական պարտքերի պորտֆելում առաջացած արժեզրկումից կորուստները ճանաչելու համար: Ընկերությունը վարկերի և դեբիտորական պարտքերի արժեզրկման պահուստին կատարվող մասհանումների վերաբերյալ գնահատումները դիտարկում է որպես գնահատման անորոշությունների հիմնական աղբյուր, որովհետև ա) դրանք բավականին զգայուն են մի ժամանակաշրջանից մյուսը տեղի ունեցող փոփոխությունների նկատմամբ, քանի որ հիմնված են չվճարումների չափերի և ապագա կորուստների գնահատման վերաբերյալ ենթադրությունների վրա, որոնք կատարվել են անցյալ գործունեության փորձի հիման վրա և բ) ցանկացած զգալի տարբերություն Ընկերության կողմից գնահատված կորուստների և դրանց փաստացի չափերի միջև կհանգեցնի անհրաժեշտության, որ Ընկերությունը գրանցի հավելյալ պահուստներ, որոնք կարող են ունենալ նշանակալի ազդեցություն նրա ապագա ժամանակաշրջանների ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

Ընկերությունը կիրառում է անհատական և խմբային գնահատումների համադրություն հաշվետու ամսաթվի դրությամբ արժեզրկման պահուստին մասհանումները որոշելիս:

Անհատական գնահատումները կիրառվում են այն վարկերի և դեբիտորական պարտքերի համար, որոնք առանձին վերցված նշանակալի են: Վարկերը և դեբիտորական պարտքերը, որոնց մնացորդը սեփական կապիտալի 0.5%-ից ավել է կազմում, համարվում են առանձին վերցված նշանակալի: Ընկերությունն օգտագործում է ղեկավարության գնահատումը՝ գնահատելու համար արժեզրկումից կորուստների գումարները, այն դեպքում երբ վարկառուն ունի ֆինանսական դժվարություններ, և առկա են սակավաթիվ պատմական տվյալներ՝ կաապված համանման վարկառուների հետ:

Առանձին վերցված նշանակալի վարկերն և դեբիտորական պարտքերը, որոնք արժեզրկված չեն, ինչպես նաև բոլոր այն վարկերն և դեբիտորական պարտքերը, որոնք անհատապես չեն գնահատվել, ներառվում են խմբային հիմունքով գնահատվող վարկերի և դեբիտորական պարտքերի մեջ: Խմբային հիմունքով գնահատվող վարկերն և դեբիտորական պարտքերը խմբավորվում են ըստ նմանատիպ վարկային ռիսկի բնութագրիչների և կետանցվածության կարգավիճակի և գնահատվում համապատասխանաբար: Ընկերությունը ապագա դրամական հոսքերում փոփոխությունները գնահատում է՝ ելնելով նախկին ցուցանիշներից, հաճախորդների նախկին վարքագծից, տվյալ խմբի վարկառուների կողմից վճարումների կատարման իրավիճակի վատթարացման դիտարկելի տվյալներից, ինչպես նաև տնտեսական պայմաններից, որոնք առնչություն ունեն խմբի ակտիվների գծով պարտավորությունների չկատարման հետ: Ղեկավարությունն օգտագործում է գնահատականներ՝ ելնելով վնասների գծով առկա փորձից այն ակտիվների գծով, որոնք ունեն վարկային ռիսկին բնորոշ հատկանիշներ և առկա է վարկերի խմբին համանման արժեզրկման հայտանիշ: Ընկերությունը հիմնվում է ղեկավարության դատողության վրա՝ վարկերի խմբի գծով դիտարկելի տվյալները ճշգրտելու համար այնպես, որ դրանք արտացոլեն պատմական տվյալներում չարտացոլված ընթացիկ հանգամանքները:

Խմբային հիմունքով գնահատման մեթոդոլոգիայի խնդիրն է՝ ապահովել, որ արժեզրկումից կորստի պահուստը արտացոլի կորստի պատճառ հանդիսացող իրադարձությունները, որոնք արդեն տեղի են ունեցել, սակայն դեռ չեն գնահատվել անհատական հիմունքով:

Ֆինանսական հաշվետվություններում ֆինանսական ակտիվների արժեզրկման գծով պահուստավորումը որոշվում է՝ ելնելով ներկա տնտեսական և քաղաքական հանգամանքներից: Ընկերությունը հնարավորություն չունի կանխատեսելու հանգամանքների փոփոխությունները Հայաստանում և դրանց հնարավոր ազդեցությունները ֆինանսական ակտիվների արժեզրկումից կորուստների պահուստի համարժեքության վրա ապագա ժամանակաշրջաններում:

2013 և 2012թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ համախառն վարկերն կազմում էին համապատասխանաբար՝ 23,039,003 և 17,783,941 հազար դրամ, իսկ պահուստը՝ համապատասխանաբար 167,287 և 85,094 հազար դրամ: Տարեվերջի դրությամբ վարկերը ներառում են վերանայված վարկերը 353,593 հազար դրամ գումարով և արժեզրկումից պահուստը 1,485 հազար դրամ գումարով:

Հիմնական միջոցների օգտակար ծառայության ժամկետ: Հիմնական միջոցները ճանաչվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված մաշվածությունը և կուտակված արժեզրկումից կորուստները: Ընկերությունը վերանայում է հիմնական միջոցների գնահատված օգտակար ծառայության ժամկետները յուրաքանչյուր հաշվետու տարվա վերջում: Հիմնական միջոցների օգտակար ծառայության ժամկետի գնահատումը նմանատիպ ակտիվների առնչությամբ անցյալ փորձի վրա հիմնված ղեկավարության դատողության խնդիր է: Ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետը որոշելիս ղեկավարությունը հաշվի է առնում ակնկալվող օգտագործումը, գնահատված տեխնիկական կամ բարոյական մաշվածությունը, ֆիզիկական մաշվածքը և ֆիզիկական միջավայրը, որում գործարկվում է ակտիվը: Նշված հանգամանքներում կամ գնահատումներում որևէ փոփոխություն կարող է բերել ապագա մաշվածության դրույքաչափերի փոփոխության:

Հետաձգված հարկային ակտիվների իրացվելիություն: Ընկերության ղեկավարությունը վստահ է, որ հաշվետու ամսաթվի դրությամբ հետաձգված հարկային ակտիվների արժեքի գնահատման պահուստի ստեղծման անհրաժեշտություն գոյություն չունի, քանի որ առավել քան հավանական է, որ հետաձգված հարկային ակտիվն ամբողջությամբ կիրացվի: Հետաձգված հարկային ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը 2013 և 2012թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ կազմել է համապատասխանաբար 168,292 և 3,190 հազար դրամ:

Համակարգչային ծրագրերում կապիտալի ներդրումների արժեզրկում: Ընկերության ղեկավարությունը գնահատել է, որ համակարգչային ծրագրերում կապիտալ ներդրումները 47,631 հազար դրամ գումարով առ 31 դեկտեմբերի 2013թ., որպես Ընկերության՝ որպես Բանկ վերակազմավորման ռազմավարական ծրագրի մաս, շարունակում են ծառայել ըստ նպատակի և որ հաշվետու ամսաթվի դրությամբ առկա չէ որևէ արժեզրկում:

4. Նոր և վերանայված ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտներին կիրառումը

4.1. ՖՀՄՍ-ների ուղղումներ, որոնք ազդում են ֆինանսական հաշվետվությունների վրա

ՖՀՄՍ 1 Ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացում ստանդարտի փոփոխություններ (փոփոխությունների ամսաթիվ՝ հունիս 2011): Ընկերությունը կիրառել է ՀՀՄՍ 1-ի փոփոխությունները՝ «Այլ համապարփակ եկամտի հոդվածների ներկայացում»: Փոփոխության արդյունքում մեծանում է համապարփակ եկամտի մասին հաշվետվությունում բացահայտման պահանջը:

Այս փոփոխության ազդեցության արդյունքում պետք է վերլուծել համապարփակ եկամտի մասին հաշվետվությունում հոդվածները՝ տարանջատելով շահույթում կամ վնասում չվերադասակարգվող հոդվածների և հետագայում շահույթում կամ վնասում վերադասակարգման ենթակա հոդվածների՝ այն ՖՀՄՍ համապատասխան ստանդարտի համաձայն, որին այդ հոդվածը վերաբերում է: Ֆինանսական հաշվետվությունները նաև փոփոխվել են միևնույն հիմունքով եկամտահարկի վերլուծության տեսանկյունից: Փոփոխությունները կիրառվել են հետընթաց կերպով, համապատասխանաբար՝ համապարփակ եկամտի հոդվածները ներկայացվել են վերափոխված կերպով՝ այդ փոփոխություններն արտացոլելու համար: Բացի վերը նշված ներկայացման փոփոխություններից, ՀՀՄՍ 1-ի փոփոխությունը որևէ այլ ազդեցություն չի ունեցել շահույթի կամ վնասի փոփոխությունների, համապարփակ եկամտի, կամ ընդհանուր համապարփակ եկամտի վրա:

ՖՀՄՍ 13 Իրական արժեքով չափում: Ընկերությունն այս տարի առաջին անգամ է կիրառել ՖՀՄՍ 13-ը: Այն սահմանում է իրական արժեքով չափման և իրական արժեքով չափումների բացահայտման վերաբերյալ մեկ միասնական ուղեցույց: ՖՀՄՍ 13-ի շրջանակը լայն է. ՖՀՄՍ 13-ի իրական արժեքով չափման պահանջները կիրառվում են թե ֆինանսական գործիքների հոդվածների, և թե ոչ ֆինանսական գործիքների հոդվածների նկատմամբ, որոնց գծով այլ ՖՀՄՍ-ներով պահանջվում կամ թույլատրվում է իրական արժեքով չափում և իրական արժեքով չափման բացահայտումներ, բացառությամբ բաժնետոմսերի վրա հիմնված վճարումների գործարքների, որոնք կարգավորվում են ՖՀՄՍ 2. *Բաժնետոմսերի վրա հիմնված վճարում* ստանդարտով, վարձակալության գործարքների, որոնք կարգավորվում են ՀՀՄՍ 17 *Վարձակալություն* ստանդարտով և չափումների, որոնք ունեն իրական արժեքի հետ որոշակի նմանություններ, սակայն չեն հանդիսանում իրական արժեքով չափումներ (օր՝ գուտ իրացվելի արժեքը պաշարների չափման համար, կամ օգտագործման արժեքը արժեզրկման գնահատման նպատակներով):

ՖՀՄՍ 13-ը սահմանում է իրական արժեքը որպես գին, որը չափման ամսաթվի դրությամբ, ընթացիկ շուկայական պայմաններում, հիմնական (կամ ամենաբարենպաստ) շուկայում կատարվող սովորական գործարքում ակտիվը վաճառելու կամ կվճարվեր պարտավորությունը փոխանցելու դիմաց, անկախ նրանից՝ այդ գինն ուղղակիորեն դիտելի է, թե գնահատվում է օգտագործելով գնահատման մեկ այլ մեթոդ: Բացի այդ ՖՀՄՍ 13-ը սահմանում է բացահայտման զգալի պահանջներ:

ՖՀՄՍ 13-ով պահանջվում է առաջընթաց կիրառում 2013թ. հունվարի 1-ից: Բացի այդ, կազմակերպությունների համար սահմանվել են առանձնահատուկ անցումային դրույթներ, ըստ որոնց, նրանք չպետք է կիրառեն Ստանդարտում սահմանված բացահայտման պահանջները՝ Ստանդարտի առաջին կիրառումից առաջ ընկած ժամանակահատվածներում ներկայացված համեմատական տեղակատվությունում: Բացի լրացուցիչ բացահայտումներից, ՖՀՄՍ 13-ի կիրառումը այլ էական ազդեցություն չի ունեցել համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ձանաչված գումարների վրա:

Ստանդարտներ, որոնք չեն ազդում հաշվետվության արդյունքների կամ ֆինանսական դրության վրա:
Ընթացիկ տարում ընդունվել են հետևյալ նոր և վերանայված ստանդարտները և դրանց մեկնաբանությունները: Դրանց ընդունումը զգալի ազդեցություն չի ունեցել ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացված գումարների վրա:

Նոր և վերանայված ստանդարտներ կոնսոլիդացիայի, համատեղ պայմանավորվածությունների, ասոցիացված կազմակերպությունների և բացահայտումների վերաբերյալ

2011թ. մայիսին ընդունվել են համախմբման, համատեղ, ասոցիացված կազմակերպությունների և բացահայտումների վերաբերյալ հինգ նոր ստանդարտներ, որոնցից են՝ ՖՀՄՍ 10՝ *Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ*, ՖՀՄՍ 11 *Համատեղ պայմանավորվածություններ*, ՖՀՄՍ 12 *Այլ կազմակերպություններում մասնակցության բացահայտում*, ՀՀՄՍ 27 (2011թ. փոփոխություն) *Առանձին ֆինանսական հաշվետվություններ և ՀՀՄՍ 28 (2011թ. փոփոխություն) Ներդրումներ ասոցիացված կազմակերպություններում և համատեղ ձեռնարկումներում*: Այս ստանդարտների ընդունումից հետո, թողարկվեցին փոփոխություններ ՖՀՄՍ 10, 11, 12-ում, որոնցով բացատրվեցին որոշակի անցումային դրույթներ այս ստանդարտների առաջին անգամ կիրառման վերաբերյալ:

Ընթացիկ տարում, Ընկերությունն առաջին անգամ է կիրառել ՖՀՄՍ 10, ՖՀՄՍ 11, ՖՀՄՍ 12 և ՀՀՄՍ 28 (2011թ. փոփոխություն), ինչպես նաև փոփոխությունները ՖՀՄՍ 10, 11, 12-ում՝ անցումային դրույթների վերաբերյալ: ՀՀՄՍ 27-ը (2011թ. փոփոխություն) կիրառելի չէ Ընկերության հանդեպ, քանի որ այն օգտագործում է միայն առանձին ֆինանսական հաշվետվություններ:

ՀՀՄՍ 19 Աշխատակիցների հատուցումներ (2011թ. փոփոխություն): Ընթացիկ տարում Ընկերությունը կիրառել է ՀՀՄՍ 19 (2011թ. փոփոխություն) *Աշխատակիցների հատուցումներ* ստանդարտը և դրան առնչվող հետագա փոփոխությունները՝ նախքան դրանց ուժի մեջ մտնելու ամսաթիվը: Խումբը կիրառել է ՀՀՄՍ 19 (2011թ. փոփոխություն) հետընթաց սկզբունքով և համաձայն ՀՀՄՍ 19.173-ում նշված անցումային դրույթների: Այս անցումային դրույթները ազդեցություն չունեն հետագա ժամանակահատվածների վրա: Համաձայն ՀՀՄՍ 19-ի փոփոխությունների նախասահմանված հատուցումների և արձակման նպատների սխեմաների հաշվառումը ենթարկվում է փոփոխության: Ըստ այս փոփոխությունների, պահանջվում է սահմանված նպաստների գծով պարտավորություններում, ինչպես նաև սխեմայի ակտիվների իրական արժեքի փոփոխությունների ձանաչումը դրանց տեղի ունենալու պահին, այդպիսով՝ բացառելով «միջանցքային» մոտեցումը, որը թույլատրելի էր նախորդ ՀՀՄՍ 19-ով, և աճում է նախորդ ծառայությունների արժեքի ձանաչումը: Բոլոր ակտուարային օգուտները և վնասները անմիջապես ձանաչվում են այլ համապարփակ եկամուտում, այնպես, որ զուտ կենսաթոշակային ակտիվը կամ պարտավորությունը, որը ձանաչվում է համախմբված հաշվեկշռում, արտացոլի սխեմայի դեֆիցիտի կամ ավելցուկի ամբողջական արժեքը: Ավելին, տոկոսային ծախսը և ակնկալվող եկամուտը սխեմայի ակտիվների գծով, որը կիրառվում էր նախորդ ՀՀՄՍ 19-ում փոխարինվել է զուտ տոկոսային գումարով ըստ նոր ՀՀՄՍ 19 (2011թ. փոփոխություն), որը հաշվարկվում է՝ օգտագործելով զեղչված դրույքաչափ զուտ սահմանված հատուցման պարտավորության կամ ակտիվի նկատմամբ: Նոր ՀՀՄՍ 19 (2011թ. փոփոխություն) սահմանում է նաև ավելի մեծ բացահայտման պահանջներ սահմանված հատուցումների ծախսերի ներկայացման գծով:

Փոփոխություններ ՀՀՄՍ 1 ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացում (որպես ՖՀՄՍ-ների տարեկան բարելավման մաս՝ 2009 – 2011թթ բարելավման ցիկլ առ մայիս 2012թ.): 2009-2011թթ ՖՀՄՍ-ների տարեկան բարելավումների արդյունքում մի շարք փոփոխություններ են տեղի ունեցել ՖՀՄՍ-ներում: Ընկերության համար էական են ՖՀՄՍ 1-ում տեղի ունեցած փոփոխությունները, որոնք

վերաբերում են ժամանակաշրջանի սկզբի ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության (ֆինանսական վիճակի մասին 3-րդ հաշվետվություն) և հարակից ծանոթագրությունների ներկայացման ժամկետներին: Այս փոփոխություններով սահմանվում է, որ ֆինանսական վիճակի մասին երրորդ հաշվետվությունը պահանջվում է ներկայացնել այն ժամանակ, երբ ա) կազմակերպությունը կիրառում է հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը հետընթաց կերպով կամ հետընթաց կերպով կատարում է ֆինանսական հաշվետվությունների միավորների վերաներկայացում կամ վերադասակարգում և բ) հետընթաց կիրառումը, վերաներկայացումը կամ վերադասակարգումը էական ազդեցություն ունի ֆինանսական վիճակի մասին երրորդ հաշվետվությունում ներկայացված տեղեկատվության վրա: Ըստ այդ փոփոխությունների հարակից ծանոթագրությունները չպետք է կից լինեն ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությանը:

Փոփոխություններ ՀՀՄՍ 12՝ Շահութահարկ ստանդարտում: Ընկերությունը կիրառել է ՀՀՄՍ 12 Շահութահարկ ստանդարտի փոփոխությունները (2010թ. դեկտեմբեր)՝ *հետաձգված հարկ. Հիմքում ընկած ակտիվների վերականգնում* վերնագրով: Ըստ այդ փոփոխությունների, գործնական մոտեցում է սահմանվում հետաձգված հարկային պարտավորությունների և հետաձգված հարկային ակտիվների չափման համար այն դեպքում, երբ ներդրումային գույքը չափվում է իրական արժեքի մոդելի օգտագործմամբ ՀՀՄՍ 40. *Ներդրումային գույք* ստանդարտում: Այս փոփոխություններով կատարվում է ենթադրություն, ըստ որի ներդրումային գույքը ամբողջապես վերականգնվում է վաճառքի միջոցով: Այ ենթադրությունը չի գործում, եթե ներդրումային գույքը պահվում է բիզնես մոդելում, որի նպատակն է՝ օգտագործել ներդրումային գույքում մարմնավորված հիմնականում բոլոր տնտեսական օգուտները ժամանակի ընթացքում, այլ ոչ թե վաճառքի միջոցով:

4.2 Նոր և վերանայված, սակայն դեռևս չգործող ՖՀՄՍ-ներ

Ընկերությունը դեռևս չի կիրառել հետևյալ նոր և վերանայված ՖՀՄՍ-ները, որոնք հրապարակվել են, սակայն դեռևս չեն գործում:

ՖՀՄՍ 9 *Ֆինանսական գործիքներ*. Գործում է 2015թ. հունվարի 1-ին սկսվող տարեկան ժամանակահատվածների համար, և թույլատրվում է դրանց ավելի վաղ կիրառումը:

Փոփոխություններ ՖՀՄՍ 9 և ՖՀՄՍ 7-ում *Պարտադիր ուժի մեջ մտնելու ամսաթիվը* և ՖՀՄՍ 9 անցման բացահայտումներ:

Փոփոխություններ ՖՀՄՍ 10 , ՖՀՄՍ 12 և ՀՀՄՍ 27-ում *Ներդրումային ընկերություններ*. Գործում է 2014թ. հունվարի 1-ին սկսվող կամ դրանից հետո ընկած տարեկան ժամանակահատվածների համար, և թույլատրվում է դրանց ավելի վաղ կիրառումը:

Փոփոխություններ ՀՀՄՍ 32-ում *Ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների հաշվանցում*. Գործում է 2014թ. հունվարի 1-ին սկսվող կամ դրանից հետո ընկած տարեկան ժամանակահատվածների համար, և թույլատրվում է դրանց ավելի վաղ կիրառումը:

ՖՀՄՍ 9 Ֆինանսական գործիքներ

ՖՀՄՍ 9՝ թողարկված 2009թ. նոյեմբերին, նոր պահանջներ է սահմանել ֆինանսական ակտիվների դասակարգման և չափման համար: ՖՀՄՍ 9 փոփոխվել է 2010թ. հոկտեմբերին՝ ներառելով ֆինանսական պարտավորությունների դասակարգման և չափման, ինչպես նաև ապաճանաչման պահանջներ:

ՖՀՄՍ 9-ի հիմնական պահանջները

- Բոլոր ձանաչված ֆինանսական ակտիվները, որոնք գտնվում են ՀՀՄՍ 39 *Ֆինանսական գործիքներ: Ճանաչումը և չափումը* ստանդարտի շրջանակներում, պետք է այնուհետև չափվեն ամորտիզացված արժեքով կամ իրական արժեքով: Մասնավորապես, բիզնես մոդելում պահվող պարտքային ներդրումները, որոնք նպատակ ունեն ապահովել պայմանագրով նախատեսված դրամական հոսքերի հավաքագրումը և ունեն պայմանագրով նախատեսված դրամական միջոցների հոսքեր որոնք իրենցից ներկայացնում են միմիայն մայր գումարի և մայր գումարի գծով վճարման ենթակա տոկոսների մարում, սովորաբար չափվում են իրենց իրական արժեքով՝ համապատասխան հաշվապահական ժամանակաշրջաններում: Բոլոր մնացած պարտքային

ներդրումները և սեփական կապիտալում ներդրումները չափվում են իրենց իրական արժեքով՝ համապատասխան հաշվապահական ժամանակաշրջանների վերջում: Բացի այդ, համաձայն ՖՀՄՍ 9-ի, կազմակերպությունները կարող են փոփոխության ոչ ենթակա որոշում կայացնել հետագա փոփոխությունները ներկայացնել սեփական կապիտալում ներդրման (որը չի պահվում վաճառքի համար) իրական արժեքով այլ համապարփակ եկամուտում, և շահույթում կամ վնասում սովորաբար ձանաչել միայն շահաբաժինների տեսքով եկամուտը:

- Ինչ վերաբերում է շահույթում կամ վնասում իրական արժեքով ֆինանսական պարտավորությունների չափմանը, ՖՀՄՍ 9 պահանջում է, որպեսզի ֆինանսական պարտավորության իրական արժեքի փոփոխության գումարը, որը վերագրելի է այդ պարտավորության վարկային ռիսկի փոփոխությանը, ներկայացվի այլ համապարփակ եկամուտում, եթե պարտավորության վարկային ռիսկի փոփոխությունների ազդեցության ձանաչումը այլ համապարփակ եկամուտում չի ստեղծի կամ մեծացնի շահույթի կամ վնասի միջև հաշվապահական անհամապատասխանությունը: Իրական արժեքի փոփոխությունները, որոնք վերագրելի են ֆինանսական պարտավորության վարկային ռիսկին, այնուհետև չեն վերադասակարգվում շահույթի կամ վնասի: Համաձայն ՀՀՄՍ 39, ֆինանսական պարտավորության իրական արժեքի ողջ գումարը որը նախատեսված է շահույթում կամ վնասում իրական արժեքով չափվող, ներկայացվում է շահույթում կամ վնասում:

Ընկերության ղեկավարությունը ակնկալում է, որ ՖՀՄՍ 9-ի կիրառումը ապագայում կարող է էական ազդեցություն ունենալ Ընկերության ֆինանսական ակտիվներում և ֆինանսական պարտավորություններում հաշվառված գումարների վրա (օրինակ՝ Ընկերության ներդրումը հետզմեղ հետզմեղ արժեթղթերում, որը ներկայումս դասակարգված է որպես վաճառքի համար պահվող ֆինանսական ակտիվներ, պետք է չափվեն իրական արժեքով համապատասխան հաշվետու ժամանակահատվածներում՝ իրական արժեքի փոփոխությունները ձանաչելով շահույթում կամ վնասում): Սակայն ՖՀՄՍ 9-ի ազդեցության ողջամիտ գնահատական տալը գործնականում հիմնավորված չէ այնքան ժամանակ, քանի դեռ չի իրականացվել մանրամասն ստուգում:

Փոփոխություններ ՀՀՄՍ 32 Ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների հաշվանցում

ՀՀՄՍ 32-ի փոփոխություններով պարզաբանվում են ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների հաշվանցմանը վերաբերվող պահանջները: Մասնավորապես, ըստ այդ փոփոխությունների հստակեցվել են «ներկայումս ունի հաշվանցման օրենսդրորեն կիրառելի իրավունք» և «համաժամանակյա իրացում և փոխադարձ հաշվարկ» հասկացությունները:

Ընկերության ղեկավարությունը չի ակնկալում, որ այդ փոփոխությունների կատարումը ՀՀՄՍ 32-ում էական ազդեցություն կունենա Ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունների վրա, քանի որ Ընկերությունը չունի ֆինանսական ակտիվներ և ֆինանսական պարտավորություններ, որոնց գծով անհրաժեշտ է փոխադարձ հաշվարկ:

5. Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

(հազար դրամ)	2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Կանխիկ դրամ	373,140	7,226
Թղթակցային հաշիվներ բանկերում	66,255	90,343
Տեղաբաշխված միջոցներ բանկերում մինչև երեք ամիս մարման ժամկետով	1,094,975	2,355,355
Ընդամենը դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	1,534,370	2,452,924

2013թ. և 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ դրամական միջոցներում և դրանց համարժեքներում ներառված կուտակված տոկոսները կազմում են 864 հազար դրամ և են 2,619 հազար դրամ, համապատասխանաբար:

2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունը մեկ ռեզիդենտ առևտրային բանկում ուներ տեղաբաշխված միջոցներ (առ 2012թ. դեկտեմբերի 31ը՝ մեկ բանկում), որոնց մնացորդը գերազանցում է սեփական կապիտալի 10%-ը: Այս մնացորդների հաշվեկշռային արժեքը 2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ կազմում է 963,709 հազար դրամ (առ 2012թ. դեկտեմբերի 31ը՝ 2,081,297 հազար դրամ):

6. Հաճախորդներին տրված վարկեր

(հազար դրամ)	2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Հաճախորդներին տրված վարկեր	23,039,003	17,783,941
Նվազեցված արժեզրկման կորուստների պահուստը	(167,287)	(85,094)
Ընդամենը հաճախորդներին տրված վարկեր	22,871,716	17,698,847

Ստորև ներկայացված են վարկերը հաճախորդներին ըստ վարկատեսակների՝

(հազար դրամ)	2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Անհատական վարկեր	11,158,784	8,139,127
Գյուղական վարկեր	7,811,068	6,393,493
Խմբային վարկեր*	4,069,151	3,251,321
Արժեզրկման կորուստների պահուստ	(167,287)	(85,094)
Ընդամենը հաճախորդներին տրված վարկեր	22,871,716	17,698,847

* Վարկատեսակների կատեգորիաներից մեկը, որ Ընկերությունն առաջարկում է իր հաճախորդներին, այսպես կոչված, խմբային վարկերն են, որոնք ներառում են Խմբային Գյուղատնտեսական և Համապարտ Պատասխանատվությամբ Խմբային վարկերը: Այս վարկերը, ենթադրում են խմբի անդամների իրավաբանորեն սահմանված համապարտ պատասխանատվություն խմբի յուրաքանչյուր անդամի կողմից ստացված վարկի համար՝ անդամների անվճարունակության դեպքում:

Ստորև ներկայացված են վարկերը հաճախորդներին ըստ տնտեսության ոլորտների՝

(հազար դրամ)	2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Վերլուծություն ըստ ճյուղայնության՝		
Գյուղատնտեսություն	7,914,237	6,453,117
Առևտուր	7,865,044	6,308,523
Արդյունաբերություն	1,932,631	1,534,923
Տրանսպորտ	1,193,639	766,579
Շինարարություն	561,825	408,987
Այլ	3,571,627	2,311,812
Նվազեցված՝ արժեզրկման կորուստների պահուստը	(167,287)	(85,094)
Ընդամենը հաճախորդներին տրված վարկեր	22,871,716	17,698,847

Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ 2013թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար

Ստորև ներկայացված է արժեզրկման գծով պահուստի շարժը:

(հազար դրամ)	Առևտուր	Գյուղատնտեսություն	Արդյունաբերություն	Տրանսպորտ	Շինարարություն	Այլ	Ընդամենը
2012թ. հունվարի 1	31,594	26,768	5,303	3,962	2,060	14,890	84,577
Հավելյալ ճանաչված պահուստներ	1,003	657	2,455	14,184	349	(1,830)	16,818
Ակտիվների դուրս գրում	-	(17,112)	(24,713)	(49,663)	(2,934)	(2,645)	(97,067)
Նախկինում դուրս գրված ակտիվների վերականգնումը	38	17,979	24,258	35,128	2,332	1,031	80,766
2012թ. դեկտեմբերի 31	32,635	28,292	7,303	3,611	1,807	11,446	85,094
Հավելյալ ճանաչված պահուստներ	168,557	36,405	19,566	15,489	4,269	33,998	278,284
Ակտիվների դուրս գրում	(167,986)	(42,851)	(19,702)	(15,970)	(4,356)	(42,242)	(293,107)
Նախկինում դուրս գրված ակտիվների վերականգնումը	40,250	21,234	10,023	4,331	2,254	18,924	97,016
2013թ. դեկտեմբերի 31	73,456	43,080	17,190	7,461	3,974	22,126	167,287

Ստորև բերվող աղյուսակն ամփոփում է հաճախորդներին տրված վարկերի հաշվեկշռային արժեքն ըստ Ընկերության կողմից ստացված ապահովվածության տեսակի 2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝

(հազար դրամ)	Առևտուր	Գյուղատնտեսություն	Արդյունաբերություն	Տրանսպորտ	Շինարարություն	Այլ	Ընդամենը
Վարկեր ապահովված շարժական գույքով	4,226,554	31,687	857,615	126,119	11,451	613,387	5,866,813
Վարկեր ապահովված անհատների երաշխավորությամբ	3,123,424	7,878,171	969,146	1,067,520	550,375	2,905,203	16,493,839
Վարկեր ապահովված անշարժ գույքով	515,066	4,379	105,870	-	-	53,036	678,351
Նվազեցված արժեզրկման կորուստների պահուստը	(73,456)	(43,080)	(17,190)	(7,461)	(3,974)	(22,126)	(167,287)
Ընդամենը հաճախորդներին տրված վարկեր	7,791,588	7,871,157	1,915,441	1,186,178	557,852	3,549,500	22,871,716

Ստորև բերվող աղյուսակն ամփոփում է հաճախորդներին տրված վարկերի հաշվեկշռային արժեքն ըստ Ընկերության կողմից ստացված ապահովվածության տեսակի 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝

(հազար դրամ)	Առևտուր	Գյուղատնտեսություն	Արդյունաբերություն	Տրանսպորտ	Շինարարություն	Այլ	Ընդամենը
Վարկեր ապահովված շարժական գույքով	4,448,628	38,424	932,379	127,965	7,721	665,254	6,220,371
Վարկեր ապահովված անհատների երաշխավորությամբ	1,770,541	6,406,658	561,470	638,614	401,266	1,638,013	11,416,562
Վարկեր ապահովված անշարժ գույքով	89,354	8,035	41,074	-	-	8,545	147,008
Նվազեցված արժեզրկման կորուստների պահուստը	(32,635)	(28,292)	(7,303)	(3,611)	(1,807)	(11,446)	(85,094)
Ընդամենը հաճախորդներին տրված վարկեր	6,275,888	6,424,825	1,527,620	762,968	407,180	2,300,366	17,698,847

2013 և 2012թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հաճախորդներին տրված բոլոր վարկերը (ամբողջ պորտֆելը՝ 100%) տրվել են Հայաստանի Հանրապետությունում գործող անհատներին և կազմակերպություններին, որը ցույց է տալիս, որ առկա է նշանակալի աշխարհագրական համակենտրոնացում մեկ շրջանում:

Ստորև ներկայացված է 2013թ-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ վարկային պորտֆելի որակի վերաբերյալ վերլուծությունը՝

(հազար դրամ)	Համախառն վարկեր	Արժեզրկման գծով պահուստ	Զուտ վարկեր	Համախառն վարկերի արժեզրկման պահուստ
Խմբակային գնահատված				
Ոչ ժամկետանց ժամկետանց	22,795,346	95,741	22,699,605	0.42%
- 1-ից 30 օր ժամկետանց	99,430	10,967	88,463	11.03%
- 31-ից 60 օր ժամկետանց	42,561	10,406	32,155	24.45%
- 61-ից 90 օր ժամկետանց	19,797	6,905	12,892	34.88%
- 91-ից 180 օր ժամկետանց	81,869	43,268	38,601	52.85%
Ընդամենը հաճախորդներին տրված վարկեր	23,039,003	167,287	22,871,716	0.73%

Ստորև ներկայացված է վարկերի որակական վերլուծությունը առ 2012թ.-ի դեկտեմբերի 31-ը՝

(հազար դրամ)	Համախառն վարկեր	Արժեզրկման գծով պահուստ	Զուտ վարկեր	Համախառն վարկերի արժեզրկման պահուստ
Խմբակային գնահատված				
Ոչ ժամկետանց ժամկետանց	17,684,462	72,506	17,611,956	0.41%
- 1-ից 30 օր ժամկետանց	43,966	2,711	41,255	6.17%
- 31-ից 60 օր ժամկետանց	17,943	2,507	15,436	13.97%
- 61-ից 90 օր ժամկետանց	23,559	4,356	19,203	18.49%
- 91-ից 180 օր ժամկետանց	14,011	3,014	10,997	21.51%
Ընդամենը հաճախորդներին տրված վարկեր	17,783,941	85,094	17,698,847	0.48%

2013թ. Ընկերությունը վերանայեց Արմավիրի մարզի ֆերմեր վարկառուներին տրված վարկերը՝ տարածաշրջանում առկա անբարենպաստ եղանակային պայմանների (աղետալի կարկուտի) պատճառով: Ընդհանուր առմամբ եղանակային պայմանների պատճառով վերանայվել են 641 գյուղատնտեսական վարկեր՝ 353,593 հազար ՀՀ դրամ գումարով առ 31 դեկտեմբերի 2013թ.՝ 1,485 հազար դրամ արժեզրկման պահուստով: Ըստ վերանայված պայմանների մինչև 2014 թ. սեզոնը տրվել է արտոնյալ ժամանակահատված: Վերը նշված աղյուսակում բոլոր վերանայված վարկերը ներառվել են ոչ ժամկետանց կատեգորիայում:

Վերանայված վարկերի պայմանագրային պայմանների փոփոխություններն իրենցից ներկայացրել են վարկային պայմանագրի դրույթների ժամանակավոր փոփոխություններ, որոնց արդյունքում տեղի է ունեցել սահմանված ժամկետի համար պայմանագրով նախատեսված դրամական հոսքերի իրավունքից հրաժարում: 2014թ. սեզոնում այդ վարկերը ակնկալվում է, որ կվերադարձվեն իրենց սկզբնական պայմանագրային պայմաններին, ներառյալ փոփոխման ժամկետից հետո հաշվարկված տոկոսադրույքի վճարումները: Վարկերի վերանայումը համապատասխանում է այդ ոլորտում ընդունված պրակտիկային և անբարենպաստ եղանակային պայմաններում հայտնված շրջանների հանդեպ կիրառվող ինստիտուցիոնալ մոտեցումներին:

7. Հիմնական միջոցներ

(հազար դրամ)	Վարձակալած հիմնական միջոցների վրա կապիտալ ներդրումներ	Կապի և հաղորդակցման միջոցներ	Գրասենյակային սարքավորումներ	Փոխադրամիջոցներ	Այլ հիմնական միջոցներ	Ընդամենը
Սկզբնական արժեք						
2012թ. հունվարի 1	164,462	118,078	90,274	30,046	60,170	463,030
Ավելացում	45,031	39,944	70,179	51,143	31,564	237,861
Օտարում	(682)	-	-	-	(2,148)	(2,830)
2012թ. դեկտեմբերի 31	208,811	158,022	160,453	81,189	89,586	698,061
Ավելացում	92,873	77,605	50,181	-	54,584	275,243
Օտարում	-	(14)	(114)	-	-	(128)
Փոխանցումներ	-	25	(135)	(743)	853	-
2013թ. դեկտեմբերի 31	301,684	235,638	210,385	80,446	145,023	973,176
Կուտակված մաշվածություն						
2012թ. հունվարի 1	35,833	74,075	37,885	17,389	22,467	187,649
Մաշվածության ծախս	18,544	28,311	21,887	12,545	13,375	94,662
Օտարում	(242)	-	-	-	(1,839)	(2,081)
2012թ. դեկտեմբերի 31	54,135	102,386	59,772	29,934	34,003	280,230
Մաշվածության ծախս	27,101	49,250	33,889	15,309	28,272	153,821
Օտարում	-	(14)	(114)	-	-	(128)
Փոխանցումներ	-	25	(65)	-	40	-
2013թ. դեկտեմբերի 31	81,236	151,647	93,482	45,243	62,315	433,923
Զուտ հաշվեկշռային արժեք						
2012թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	128,629	44,003	52,389	12,657	37,703	275,381
2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	154,676	55,636	100,681	51,255	55,583	417,831
2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	220,448	83,991	116,903	35,203	82,708	539,253

2013 և 2012թթ-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ամբողջությամբ մաշված, բայց դեռ օգտագործվող ակտիվների համախառն հաշվեկշռային արժեքը կազմում էր 147,674 հազար դրամ և 84,200 հազար դրամ, համապատասխանաբար:

2013 և 2012թթ-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունը չի ունեցել գրավադրված հիմնական միջոց:

8. Ոչ նյութական ակտիվներ

(հազար դրամ)	Համակարգչային ծրագրեր	Կապիտալ ներդրումներ համակարգչային ծրագրերում	Ընդամենը
Սկզբնական արժեք 2012թ. հունվարի 1	18,889	49,219	68,108
Ավելացում	39,765	-	39,765
2012թ. դեկտեմբերի 31	58,654	49,219	107,873
Ավելացում	47,833	-	47,833
Փոխանցումներ	1,588	(1,588)	-
2013թ. դեկտեմբերի 31	108,075	47,631	155,706
Կուտակված մաշվածություն 2012թ. հունվարի 1	9,592	-	9,592
Մաշվածության ծախս	2,683	-	2,683
2012թ. դեկտեմբերի 31	12,275	-	12,275
Մաշվածության ծախս	10,233	-	10,233
2013թ. դեկտեմբերի 31	22,508	-	22,508
Հաշվեկշռային արժեք 2012թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	9,297	49,219	58,516
2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	46,379	49,219	95,598
2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	85,567	47,631	133,198

Համակարգչային ծրագրերում կատարված կապիտալ ներդրումները ներկայացնում են բանկային ծրագրեր՝ ձեռք բերված 2010թ. Ընկերության՝ որպես բանկ վերակազմավորման գործընթացի նախապատրաստման շրջանակներում: Ինչպես քննարկվել է ծանոթագրություն 1-ում, Ընկերությունը շարունակում է իր ռազմավարական և գործառնական նախաձեռնությունները՝ կապված բանկային հաստատություն դառնալու հետ, և որպես այդպիսին ղեկավարությունը կարծում է, որ համակարգչային ծրագրերում կատարված կապիտալ ներդրումները կօգտագործվեն ժամանակին՝ ապահովելով դրանց պլանավորված օգտագործումը: Մաշվածությունը կսկսի հաշվարկվել համակարգչային ծրագրերի օգտագործումից հետո:

9. Այլ ակտիվներ

(հազար դրամ)	2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Կանխավճարներ	80,565	89,905
Պաշարներ	12,644	25,839
Կանխավճարներ վարձակալության գծով	8,591	87,860
Կանխավճարներ աշխատակիցներին	3,247	192
Այլ	-	100
Ընդամենը այլ ակտիվներ	105,047	203,896

10. Փոխառու միջոցներ

(հազար դրամ)	Արժույթ	Մարման ժամկետ	Անվանական տոկոսադրույթ %	2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	Անվանական տոկոսադրույթ %	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Վարկեր բանկերից և ֆինանսական հաստատություններից	ԱՄՆ դոլար	1-4 տարի	5.7%-6.5%	11,818,224	5.5% - 7.5%	4,446,886
Վարկեր բանկերից և ֆինանսական հաստատություններից	ՀՀ դրամ	1-3 տարի	12.2%-15.5%	7,134,634	12.7% - 16%	9,885,328
				18,952,858		14,332,214

2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունն ունի փոխառություններ ութ ֆինանսական հաստատություններից (31 դեկտեմբերի 2012թ.՝ ինը ֆինանսական հաստատություններից և մեկ ռեզիդենտ բանկից), որոնց մնացորդներից յուրաքանչյուրը գերազանցում է սեփական կապիտալի 10%: Այս մնացորդների համախառն արժեքը 2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ կազմում է 18,952,858 հազար դրամ(առ 31 դեկտեմբերի 2012թ.: 14,332,214 հազար դրամ): Պարտավորությունները չափվում են ամորտիզացված արժեքով:

Փոխառու միջոցների ներգրավումը Ընկերությանը նաև պարտավորեցնում է պահպանել պարտավորագրով/պայմանագրով նախատեսված ֆինանսական սահմանափակող դրույթներ: Այս դրույթներն իրենց մեջ ներառում են ֆիքսված գործակիցներ, պարտավորությունների և կապիտալի հարաբերակցության գործակիցներ, ինչպես նաև ֆինանսական արդյունքներին վերաբերող այլ տարբեր գործակիցներ: Ընկերությունը չի խախտել այդ դրույթներից որևէ մեկը 2013 և 2012թթ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարիների ընթացքում, բացառությամբ ֆինանսական արդյունքներին առնչվող մեկ գործակցի (ակտիվների եկամտաբերություն (RoA)), որի խախտման հետևանքով առաջացած իրենց իրավունքները վարկառուները զիջել են:

11. Այլ պարտավորություններ

(հազար դրամ)	2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ		
Պարտավորություններ անձնակազմի նկատմամբ	109,670	40,969
Պարտավորություններ մատուցած ծառայությունների գծով	50,807	39,470
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	213	-
	160,690	80,439
Այլ ոչ ֆինանսական պարտավորություններ		
Արձակուրդի գծով պահուստ	148,291	119,598
Պարտավորություններ հարկերի գծով՝ բացառությամբ շահութահարկի	116,026	97,738
	264,317	217,336
Ընդամենը այլ պարտավորություններ	425,007	297,775

12. Ստորադաս փոխառություններ

2009թ. Ընկերությունը Finca Microfinance Fund B.V.-ից ստացել է 2,500,000 ԱՄՆ դոլարի ստորադաս փոխառություն: սեփականատերն է Հոլանդական Stichting holding Microfinance Fund անվանմամբ Հիմնադրամը, որի հիմնադիրն է Deutsche Bank-ը: Վարկը տրամադրված է 7 տարի ժամկետով 14,98% արդյունավետ տոկոսադրույքով:

2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ նշված ստորադաս փոխառության գումարը կազմել է 1,028,968 հազար դրամ (2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 1,022,545 հազար դրամ), որտեղ ներառված հաշվեգրված տոկոսները կազմել են 19,922 հազար դրամ (2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 19,822 հազար դրամ):

Սնանկացման կամ լուծարման դեպքում Ընկերությունը ստորադասում է այս վճարումները այլ վարկատուների նկատմամբ ունեցած պարտավորությունների համեմատ:

Ընկերությունը պարտավորություն ունի ապահովել համապատասխանություն սուբորդինացված վարկի գծով առկա ֆինանսական դրույթներին: Այս դրույթներն իրենց մեջ ներառում են ֆիքսված գործակիցներ, պարտավորությունների և կապիտալի հարաբերակցության գործակիցներ, ինչպես նաև ֆինանսական արդյունքներին վերաբերող այլ տարբեր գործակիցներ: Ընկերությունը չի խախտել այդ դրույթներից որևէ մեկը 2013 և 2012թթ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարիների ընթացքում, բացառությամբ ֆինանսական արդյունքներին առնչվող մեկ գործակցի (ակտիվների եկամտաբերություն (RoA)), որի խախտման հետևանքով առաջացած իրենց իրավունքները վարկառուները զիջել են:

13. Բաժնետիրական կապիտալ

2013 և 2012թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հայտարարված, թողարկված և ամբողջությամբ վճարված բաժնետիրական կապիտալը բաղկացած էր 449,171 սովորական բաժնետոմսերից: Բոլոր սովորական բաժնետոմսերն ունեն 10,000 ՀՀ դրամ անվանական արժեք և մեկ ձայնի իրավունք: Սովորական բաժնետոմսեր տնօրինողները իրավունք ունեն ստանալ շահաբաժիններ, որոնք հայտարարվում են ժամանակ առ ժամանակ և Ընկերության տարեկան ընդհանուր ժողովներին ունեն մեկ բաժնետոմսի դիմաց մեկ ձայնի իրավունք:

2012թ. հունիսին Բաժնետերերի Ընդհանուր ժողովի ժամանակ որոշում է կայացվել ավելացնել կանոնադրական կապիտալը՝ թողարկելով 3,126,990,000 ՀՀ դրամ (7,563,657 ԱՄՆ դոլարին համարժեք) արժողությամբ 312,699 հատ լրացուցիչ բաժնետոմս, որից 850,000,000 ՀՀ դրամ արժեքով (2,063,657 ԱՄՆ դոլար) չբաշխված շահույթից, իսկ 2,276,990,000 ՀՀ դրամ (5,500,000 ԱՄՆ դոլար) բաժնետերերի կատարած դրամական ներդրումներից:

2013 և 2012թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունը չի տիրապետում որևէ սեփական բաժնետոմսի: Ընկերության բաժնետիրական կապիտալը բաժնետերերի կողմից վճարվել է ՀՀ դրամով և նրանք իրավունք ունեն ստանալ շահաբաժիններ և կապիտալի բաշխում ՀՀ դրամով:

Ընկերության բաժնետերերի միջև բաշխվող պահուստները սահմանափակվում են կուտակված և չբաշխված շահույթի գումարի չափով՝ արտահայտված Ընկերության ՀՀ օրենսդրության համապատասխան պատրաստված հաշվետվություններում: Չբաշխվող պահուստները ներկայացվում են պահուստավորման ֆոնդով, որը ստեղծվում է օրենսդրության պահանջով: Ընկերության պահուստային ֆոնդը ձևավորվում է պարտադիր տարեկան հատկացումների միջոցով՝ հաշվարկված Ընկերության գույտ շահույթի 5%-ի չափով, մինչև ֆոնդը կազմի բաժնետիրական կապիտալի 15%-ը:

Պահուստի այս գումարը կարող է օգտագործվել Ընկերության կորուստները ծածկելու, ինչպես նաև Ընկերության պարտատոմսերը մարելու և բաժնետոմսերը հետ գնելու համար, եթե այլ միջոցները դրա համար չեն բավարարում: Պահուստային հիմնադրամը չի կարող օգտագործվել այլ նպատակների համար:

2013թ. Ընկերությունը հայտարարել է շահաբաժիններ 2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար 296,066 հազար դրամ (2012թ. 329,502 հազար դրամ):

14. Զուտ տոկոսային եկամուտ

(հազար դրամ)	2013թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Տոկոսային եկամուտ		
Հաճախորդներին տրված վարկեր	6,082,191	5,314,436
Տոկոսներ բանկերում տեղաբաշխված միջոցներից՝ մինչև երեք ամիս մարման ժամկետով	71,318	179,696
Անորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվների գծով տոկոսային եկամուտ	6,153,509	5,494,132
Տոկոսային ծախս		
Անորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական պարտավորություններից տոկոսային ծախս		
- փոխառու միջոցներ	1,837,499	1,529,069
- ստորադաս պարտք	139,228	136,542
	1,976,727	1,665,611
Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներից տոկոսային ծախս	28,029	25,002
Ընդամենը տոկոսային ծախս	2,004,756	1,690,613
Զուտ տոկոսային եկամուտ մինչև տոկոսակիր ֆինանսական ակտիվների գծով հնարավոր կորուստներին մասհանումները	4,148,753	3,803,519

15. Զուտ շահույթ արտարժույթային գործարքներից

(հազար դրամ)	2013թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Դիվիդ, գուտ	7,614	30,318
Արտարժույթի փոխարկումից, գուտ	3,350	(21,722)
Ընդամենը գուտ շահույթ արտարժույթային գործարքներից	10,964	8,596

16. Անձնակազմի գծով ծախսեր

(հազար դրամ)	2013թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Աշխատավարձ, պարգևավճարներ և այլ հատուցումներ աշխատակիցներին	2,255,575	1,758,654
Սոցիալական ապահովագրության վճարներ	-	173,804
Վերապատրաստման ծախսեր	9,376	19,841
Ընդամենը անձնակազմի գծով ծախսեր	2,264,951	1,952,299

2013թ. հունվարի 1-ի դրությամբ օրենսդրական փոփոխության արդյունքում գործատուներն ազատվել են սոցիալական ապահովության վճարներից, որոնք, աշխատակցի եկամտահարկի և սոցիալական վճարումների հետ մեկտեղ փոխարինվել են միասնական եկամտային հարկով:

17. Այլ գործառնական ծախսեր

(հազար դրամ)	2013թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Ռոյալթի և կառավարման վճարներ	442,022	321,391
Հարկեր՝ բացառությամբ շահութահարկի	286,638	156,200
Գործառնական վարձակալության գծով ծախսեր	269,118	169,829
Հիմնական միջոցների վերանորոգման և սպասարկման ծախսեր	135,440	90,499
Գործուղման ծախսեր	56,424	63,217
Գրասենյակային ծախսեր	47,593	58,078
Ապահովագրության գծով ծախսեր	43,010	2,413
Անվտանգության ծախսեր	36,068	29,036
Կապի և հաղորդակցման միջոցների գծով ծախսեր	35,310	32,530
Խորհրդատվական կամ այլ ծառայությունների գծով ծախսեր	29,955	40,376
Ներկայացուցչական ծախսեր	24,451	25,071
Գովազդի ծախսեր	17,633	790
Այլ ծախսեր	55,855	69,074
Ընդամենը այլ գործառնական ծախսեր	1,479,517	1,058,504

2013թ. Ընկերությունը սահմանել է նոր ապահովագրական քաղաքականություն՝ վարկառուի մահվան դեպքում, երբ վարկը դեռևս սպասարկման ընթացքում է: Նախկինում, երբ վարկառուն մահանում էր, վարկը փոխանցվում էր իրավահաջորդին:

18. Շահութահարկ

Ընկերությունը գնահատում և գրանցում է իր ընթացիկ վճարվելիք շահութահարկը և իր ակտիվների և պարտավորությունների հարկային բազան համաձայն ՀՀ հարկային օրենսդրության, որը տարբերվում է ՖՀՄՍ-ից:

Ընկերությունն ունի որոշակի մշտական հարկային տարբերություններ, որոնք առաջանում են շահութահարկի իմաստով չնվազեցվող որոշակի ծախսերից և շահութահարկի իմաստով չհարկվող որոշակի եկամուտներից:

Հետաձգված հարկերը հաշվարկվում են ժամանակավոր տարբերությունների նկատմամբ, որոնք առաջանում են ֆինանսական հաշվետվություններում ձանաչված ակտիվների և

**Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ
2013թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար**

պարտավորությունների հաշվեկշռային գումարների և դրանց հարկման բազաների միջև: 2013 և 2012թթ-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ առկա ժամանակավոր տարբերությունները մեծամասնորեն վերաբերում են եկամուտի և ծախսի ճանաչման համար տարբեր մեթոդների/ժամկետների կիրառությանը, ինչպես նաև որոշակի ակտիվների հարկային և հաշվեկշռային բազաների ժամանակավոր տարբերություններին:

Ստորև բերված հաշվարկներում օգտագործվում է ներկայիս հարկի դրույքաչափը՝ 20%, որը ՀՀ-ում վճարում են կորպորատիվ ձեռնարկությունները հարկվող շահույթի համար (ինչպես սահմանված է) ՀՀ հարկային օրենսդրության համապատասխան:

Ժամանակավոր տարբերությունները 2013թ.-ի և 2012թ.-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ներկայացված են հետևյալ աղյուսակում՝

(հազար դրամ)	2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
<i>Հետաձգված հարկային ակտիվները/(պարտավորությունները) վերաբերում են՝</i>		
Բանկերում տեղաբաշխված միջոցներ՝ մինչ երեք ամիս մարման ժամկետով	(2,482)	(5,327)
Հաճախորդներին տրված վարկեր	131,632	(21,598)
Փոխառու միջոցներ	(8,842)	(6,172)
Այլ պարտավորություններ	47,984	36,287
Զուտ հետաձգված հարկային ակտիվ	168,292	3,190

(հազար դրամ)	2013թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
(վնաս)/շահույթ մինչև հարկումը	(52,761)	679,265
Սահմանված դրույքաչափով հարկ (20%)	(10,552)	135,853
Մշտական տարբերություններից հարկի ազդեցությունը	(2,390)	(2,496)
Շահութահարկի գծով (եկամուտ) /ծախս	(12,942)	133,357

Ընթացիկ շահութահարկի գծով ծախս	152,160	127,608
Հետաձգված հարկային (օգուտ)/ծախս՝ ճանաչված ընթացիկ տարում	(165,102)	5,749
Շահութահարկի գծով (եկամուտ) /ծախս	(12,942)	133,357

(հազար դրամ)	2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Հետաձգված հարկային ակտիվներ		
Հունվարի 1-ի դրությամբ հետաձգված հարկային ակտիվներ/(պարտավորություններ)	3,190	8,939
Համապարփակ եկամուտում ընթացիկ տարում ճանաչված հարկային օգուտ/(ծախս)	165,102	(5,749)
Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հետաձգված հարկային ակտիվներ	168,292	3,190

19. Պայմանական պարտավորություններ

Գործունեության բնականոն ընթացքում Ընկերությունը կնքում է հետհաշվեկշռային ռիսկեր ունեցող ֆինանսական գործիքներ, որպեսզի բավարարի հաճախորդների կարիքները: Այս ռիսկերը, որոնք ներառում են վարկային ռիսկի տարբեր աստիճաններ, չեն արտացոլվում ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում:

Ընկերությունն հետհաշվեկշռային պարտավորությունները ստանձնելիս օգտագործում է նույն վարկային վերահսկողության և կառավարման քաղաքականությունը, ինչն օգտագործում է հաշվեկշռային գործառնությունների ժամանակ:

2013 և 2012թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունը պայմանական պարտավորությունների կորուստների համար պահուստներ չունի:

Կապիտալի պարտավորություններ. 2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունը ուներ 26,028 հազար դրամի կապիտալ ներդրման պարտավորություն ոչ նյութական ակտիվների գծով (2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 51,793 հազար դրամ):

Պարտավորություններ գործառնական վարձակալության գծով. Ընկերությունը գործառնական վարձակալությամբ վարձակալում է մի շարք գրասենյակային տարածքներ: Սովորաբար վարձակալության ժամկետը տևում է 3-5 տարի, հետագայում վերակնքելու հնարավորությամբ: Վարձակալության վճարները յուրաքանչյուր 2-3 տարին մեկ ավելանում են՝ շուկայական վարձավճարներն արտացոլելու համար: Որոշակի վարձակալություններ տրվում են հավելյալ վարձավճարով, որը հիմնված է տեղական գնային ինդեքսի փոփոխությունների վրա:

Երբ Ընկերությունը հանդիսանում է վարձակալ, չդադարեցվող գործառնական վարձակալությամբ վերցված գրասենյակների ապագա նվազագույն վարձավճարների կառուցվածքը հետևյալն է՝

(հազար դրամ)	2013թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Մինչև 1 տարի	307,331	266,284
1-5 տարի	889,621	931,682
5 տարուց ավել	253,130	221,345
Ընդամենը պարտավորություններ գործառնական վարձակալության գծով	1,450,082	1,419,311

Իրավական խնդիրներ. Գործունեության բնականոն ընթացքում, Ընկերությունը ենթարկվում է դատական վարույթների և բողոքների ռիսկերի: Ղեկավարությունը համոզված է, որ նման դատական վարույթները և բողոքներն անբարենպաստ ազդեցություն չեն ունենա ֆինանսական վիճակի կամ Ընկերության ապագա գործունեության արդյունքների վրա, ուստի ֆինանսական հաշվետվություններում ոչ մի պահուստ չի ստեղծվել:

Հարկային օրենսդրություն. Հայաստանի Հանրապետության առևտրային համակարգը կարգավորող օրենսդրությունը, ներառյալ հարկային օրենսդրությունը, կարող է ունենալ մեկից ավելի մեկնաբանություններ: Ավելին, վտանգ կա, որ հարկային մարմինները կամայական դատողություններ կարող են անել ձեռնարկատիրական գործունեության վերաբերյալ: Եթե Ընկերության գործունեության վերաբերյալ ղեկավարության որոշակի որոշումներ հարկային մարմինների կողմից վիճարկվեն, Ընկերությունը կարող է ենթարկվել հավելյալ հարկերի, տույժերի և տոկոսների:

Սովորաբար հարկային ստուգումը վերաբերում է աուդիտի տարվան նախորդող երեք օրացուցային տարիներին:

Գործառնական միջավայրը. Ջարգացող երկրների ֆինանսական շուկաները, ինչպիսին է Հայաստանի Հանրապետությունը, ավելի շատ են ենթարկվում զանազան ռիսկերի, քան ավելի զարգացած երկրների շուկաները, ներառյալ տնտեսական, քաղաքական և սոցիալական և իրավական և օրենսդրական ռիսկերը: ՀՀ-ում ձեռնարկությունների գործունեությունը կանոնակարգող օրենքներն և կանոնակարգերը արագ փոփոխության են ենթարկվում, հարկային համակարգը կարգավորող դաշտը ենթարկվում է զանազան մեկնաբանությունների: Երկրի ապագա տնտեսական զարգացման հիմնական ուղղության վրա իրավական, կանոնակարգման և քաղաքական զարգացման հետ միասին զգալի ազդում են կառավարության կողմից ընդունված հարկաբյուջետային և դրամավարկային քաղաքականությունները:

Համաշխարհային ֆինանսական ցնցումները, որոնք 2009 և 2010թթ. բացասաբար էին ազդել ՀՀ ֆինանսական և կապիտալի շուկաների վրա, նահանջել են, և ՀՀ տնտեսությունը նորից սկսեց աճ ցուցաբերել հետձգնաժամային շրջանում: Այնուամենայնիվ, որոշակի նշանակալի անորոշություններ դեռևս առկա են: Անբարենպաստ փոփոխությունները, որոնք առաջանում են համաշխարհային ֆինանսական համակարգի ռիսկերից, այդ թվում՝ վարկային միջավայրի ցանկացած լճացումը կարող է դանդաղեցնել կամ խոչընդոտել Հայաստանի Հանրապետության տնտեսությունը, բացասական ազդեցություն ունենա Ընկերության համար կապիտալի հասանելիության և զնի վրա, իսկ ընդհանուր առմամբ, Ընկերության գործառնականությունների, գործունեության արդյունքների, ֆինանսական պայմանների և հեռանկարների վրա:

20. Գործարքներ կապակցված կողմերի հետ

(հազար դրամ)	Ծան.	Կապակցված կողմի հաշվեկշիռ	2013թ. Ընդհանուր կատեգորիան ըստ ֆինանսական հաշվետվությունների	Կապակցված կողմի հաշվեկշիռ	2012թ. Ընդհանուր կատեգորիան ըստ ֆինանսական հաշվետվությունների
Այլ պարտավորություններ - մայր ընկերություն - այլ կապակցված կողմեր	11	64,384 2,889	425,007 425,007	766 -	297,775 297,775
(հազար դրամ)	Ծան.	2013թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի Կապակցված կողմի հաշվեկշիռ	Ընդհանուր կատեգորիան ըստ ֆինանսական հաշվետվությունների	2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի Կապակցված կողմի հաշվեկշիռ	Ընդհանուր կատեգորիան ըստ ֆինանսական հաշվետվությունների
Տոկոսային ծախս - Ընկերության համատեղ վերահսկողություն իրականացնող կամ Ընկերության վրա նշանակալի ազդեցություն ունեցող կազմակերպություններ	14	-	2,004,756	6,267	1,690,613
Այլ գործառնական ծախսեր - մայր ընկերություն - այլ կապակցված կողմեր	17	449,173 23,225	1,479,517 1,479,517	335,083 -	1,058,504 1,058,504
(հազար դրամ)	Ծան.	2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կապակցված կողմի հաշվեկշիռ	Ընդհանուր կատեգորիան ըստ ֆինանսական հաշվետվությունների	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կապակցված կողմի հաշվեկշիռ	Ընդհանուր կատեգորիան ըստ ֆինանսական հաշվետվությունների
Ղեկավար անձնակազմի վարձատրությունը՝ Կարճաժամկետ վճարումներ աշխատակիցներին	16	287,739	2,264,951	212,309	1,758,654
Սոցիալական ապահովության ծախսեր	16	-	-	11,254	173,804
		287,739		223,563	

21. Ֆինանսական գործիքների իրական արժեքը

ՖՀՄՍ-ն սահմանում է իրական արժեքը որպես գումար, որով ակտիվը կարող է վաճառվել կամ պարտավորությունը փոխանցվել շուկայի մասնակիցների միջև սովորական պայմաններով ընթացող գործարքում չափման ամսաթվի դրությամբ: Այստեղ ներկայացված գնահատումները պարտադիր կերպով չեն արտացոլում այն գումարները, որոնք Ընկերությունը կարող է ստանալ որոշակի գործիքի շուկայական փոխանակման արդյունքում:

Այնուամենայնիվ, անհրաժեշտ է տրամաբանորեն մեկնաբանել շուկայական տվյալները, գնահատված իրական արժեքը որոշելու համար: Հայաստանի Հարապետության շուկան կարելի է բնութագրել որպես զարգացող, և տնտեսական պայմանները շարունակում են սահմանափակել ֆինանսական շուկաներում գործունեության ծավալները: Շուկայի գնանշումները կարող են հնացած լինել կամ արտացոլել վաճառքի գործարքների կրճատում և արդյունքում չեն արտացոլի ֆինանսական գործիքների իրական արժեքները: Ղեկավարությունն օգտագործել է շուկայի ամբողջ հասանելի տեղեկատվությունը ֆինանսական գործիքների իրական արժեքը գնահատելիս:

Իրական արժեք և հաշվեկշռային արժեք: Հաշվի առնելով մի շարք ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների կարճաժամկետ բնույթը, ղեկավարությունը կարծում է, որ դրանց հաշվեկշռային արժեքները մոտ են դրանց իրական արժեքին: Որոշակի այլ ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների գծով ղեկավարությունն օգտագործում է զեղչված դրամական հոսքերը՝ իրական արժեքը գնահատելու համար: Այս գնահատված դրամական հոսքերի զեղչման համար օգտագործված տոկոսադրույքները հիմնված են հաշվետու ամսաթվի դրությամբ պետական պարտատոմսերի եկամտաբերության կորի վրա, գումարած արժույթը, գործիքի ժամկետայնության, կոնտրագենտի վարկային ռիսկի վրա:

22. Կապիտալի ռիսկի կառավարում

Ընկերությունը կառավարում է իր կապիտալն՝ ապահովելու Ընկերության գործունեության անընդհատության սկզբունքը միևնույն ժամանակ առավելագույնի հասցնելով շահագրգիռ կողմերի հատույցը ներգրաված և սեփական միջոցների հավասարակշռության օպտիմալացման ճանապարհով:

ՀՀ կենտրոնական բանկը Ընկերության համար սահմանում և վերահսկում է կապիտալի պահանջները: Ըստ ՀՀ ԿԲ կողմից սահմանված՝ ներկայումս գործող կապիտալի պահանջների, ունիվերսալ վարկային կազմակերպությունները 2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ պետք է ապահովեն 150,000 հազար ՀՀ դրամ նվազագույն բաժնետիրական կապիտալ (2012թ. դեկտեմբերի 31-ին՝ 150,000 հազար ՀՀ դրամ):

Համաձայն ՀՀ ԿԲ կանոնակարգային պահանջների, որոնք ուժի մեջ են մտել 2011թ., վարկային կազմակերպությունները, որոնք իրականացնում են արտարժույթի փոխանակման գործառնություններ կանխիկով, վարկային մարումներից բացի այլ պատճառներով, պարտավոր են ապահովել կապիտալի և ռիսկով կշռված ակտիվների հարաբերակցությունը (կապիտալի հարաբերակցության կանոնադրական պահանջ) նվազագույնից բարձր մակարդակում: 2013-ին Ընկերությունն իր կանոնադրությունում կատարել է փոփոխություն՝ սահմանելով արտարժույթի փոխանակման գործառնությունները որպես գործունեության առանձին տեսակ, այդպիսով կազմակերպությունը պարտավոր է իր կանոնադրական կապիտալի և կապիտալի հարաբերակցության պահանջը պահպանել և կատարել համապատասխան չափում: 2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ կապիտալի ընդհանուր պահանջը կազմում է 600,000 հազար ՀՀ դրամ՝ 10% նվազագույն կապիտալի հարաբերակցությամբ:

Հետևյալ աղյուսակը վերլուծում է Ընկերության կապիտալ ռեսուրսները կապիտալի համարժեքության նպատակներով՝ առ 31 դեկտեմբերի 2013թ. համաձայն ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից սահմանված սկզբունքների:

(հազար դրամ)	31 դեկտեմբերի 2013թ. աուդիտ չարված
Սկզբնական կապիտալ	4,673,859
Լրացուցիչ կապիտալ	-
Ընդհանուր կապիտալ	4,673,859
Ռիսկով կշռված ակտիվներ	22,301,645
Կանոնակարգային նվազագույն պահանջը կանոնադրական կապիտալի հարաբերակցության գծով (%)	10%
Կանոնադրական կապիտալի հարաբերակցությունը (%)	21%
Համապատասխանություն նվազագույն բաժնետիրական կապիտալի պահանջներին	Խախտումներ չեն արձանագրվել 2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ

Տնօրինությունը վերանայում է կապիտալի կառուցվածքը կիսամյակային կտրվածքով: Ընկերության կապիտալի համարժեքությունը սահմանվում և վերահսկվում է՝ օգտագործելով ՀՀ ԿԲ կողմից սահմանված սահմանաչափերը: Որպես նման վերանայման մի մաս, Խորհուրդը դիտարկում է կապիտալի ինքնարժեքը և կապիտալի յուրաքանչյուր դասին առնչվող ռիսկերը: Խորհրդի առաջարկությունների հիման վրա Ընկերությունն իր ընդհանուր կապիտալի կառուցվածքը կառուցում է շահութաբաժինների վճարման, նոր բաժնետոմսերի թողարկման, ինչպես նաև նոր պարտքի կամ գործող պարտքի մարման միջոցով: Ի լրումն, Ընկերությունը կառավարում է իր կապիտալը՝ պայմանագրային պահանջների իրականացման համար:

23. Ռիսկերի կառավարում

Ռիսկերի կառավարումն Ընկերության բիզնեսի հիմնարար տարրերից է և Ընկերության գործունեության էական բաղկացուցիչը: Ընկերության գործունեությանը բնորոշ հիմնական ռիսկերն են՝

- Վարկային ռիսկերը,
- Իրացվելիության ռիսկը,
- Շուկայական ռիսկը:

Ընկերությունն ընդունում է, որ անհրաժեշտ է ունենալ ռիսկերի կառավարման արդյունավետ և նպատակային գործընթացներ: Նշվածն իրականացնելու համար Ընկերությունը ստեղծել է ռիսկերի կառավարման հայեցակարգ, որի հիմնական նպատակն է պաշտպանել Ընկերությունը ռիսկերից և թույլ տալ նրան հասնելու իր գործունեության նպատակներին:

Ընկերության ռիսկերի կառավարման նպատակների սահմանման և քաղաքականությունների մշակման ընդհանուր պատասխանատվությունը կրում է Տնօրենների խորհուրդը: Տնօրենների խորհուրդի ընդհանուր նպատակն է սահմանել քաղաքականություններ, որոնք հնարավորինս կնվազեցնեն ռիսկերն առանց անհարկիորեն վատթարացնելու Ընկերության մրցունակությունն և ձկունությունը: Պահպանելով վերջնական պատասխանատվությունը՝ այն միաժամանակ փոխանցել է իրավասություններն Ընկերության ֆինանսական բաժնին՝ նախագծելու և գործարկելու գործընթացներ, որոնք կապահովեն նպատակների և քաղաքականությունների արդյունավետ իրականացումը:

Ընկերության ռիսկերի կառավարման քաղաքականությունը և ընթացակարգերը սահմանված են Ընկերության ռիսկերի հայտնաբերման և վերլուծության նպատակով, որը թույլ կտա սահմանել ռիսկերի և վերահսկողությունների համապատասխան սահմանաչափեր, վերահսկել ռիսկերը և ապահովել սահմանաչափերի հետ համապատասխանությունը: Ռիսկերի կառավարման քաղաքականությունը և համակարգերը վերանայվում են կանոնավոր կերպով՝ շուկայի պայմանների, առաջարկվող ապրանքների և ծառայությունների փոփոխությունների արտացոլման նպատակով: Վերապատրաստման և կառավարման ստանդարտների միջոցով Ընկերությունը նպատակ ունի կառուցել համակարգված և կառուցողական վերահսկողական միջավայր, որտեղ աշխատակիցները կպատկերացնեն իրենց դերը և պարտականությունները:

Վարկային, շուկայական և իրացվելիության ռիսկերը թե պորտֆելի և թե գործարքների մակարդակով կառավարվում և վերահսկվում է Վարկային կոմիտեների և ակտիվների և պարտավորությունների կառավարման կոմիտեի (այսուհետ՝ ԱՊԿԿ) միջոցով: ԱՊԿԿ-ն պատասխանատու է ռիսկերի կառավարման քաղաքականության, ընթացակարգերի մշակման, վերահսկողության և օրենսդրական/կանոնակարգային դաշտում առկա ռիսկերի վերահսկողության համար և գնահատում է դրանց ազդեցությունը Ընկերության գործունեության վրա: Այս մոտեցումը թույլ է տալիս Ընկերությանը նվազեցնել ներդրումային միջավայրի փոփոխությունների դեպքում Ընկերությանը սպառնացող հնարավոր կորուստները:

Վարկային ռիսկ

Ընկերությունը ենթակա է վարկային ռիսկի, այն է՝ ռիսկ, որ ֆինանսական գործիքի մի կողմը չի կատարի իր պարտավորությունը՝ ֆինանսական կորուստներ պատճառելով մյուս կողմին:

Ընկերության հիմնական գործունեությունը միկրովարկերի տրամադրումն է: Համապատասխանաբար, վարկային ռիսկը մեծագույն կարևորություն ունի միկրոֆինանսական կազմակերպությունների (ՄՖԿ) ռիսկերի կառավարման մեջ: Զգալի ֆինանսական վնասներից խուսափելու համար Ընկերությունը կիրառում է տարբեր մեթոդներ վարկային ռիսկերը որոշելու և արդյունավետորեն կառավարելու նպատակով:

Միկրոֆինանսակազմավորման ոլորտը ընդհանուր առմամբ հակված է վարկային ռիսկի՝ հաճախորդներին տրամադրվող վարկերի և բանկային ավանդների միջոցով: Ինչ վերաբերում է հաճախորդներին տրված վարկերին, այս ռիսկը կենտրոնացած է Հայաստանի Հանրապետությունում:

Ռիսկերի կառավարումը և մոնիտորինգն իրականացվում է սահմանված լիազորությունների շրջանակներում: Այս գործընթացներն իրականացվում են Վարկային կոմիտեների և Ընկերության Տնօրենների խորհրդի կողմից: Նախքան որևէ հայտի կազմումը Վարկային կոմիտեի կողմից, բոլոր առաջարկությունները վարկային գործընթացի վերաբերյալ (վարկառուի սահմանաչափի հաստատում կամ վարկային պայմանագրերի մեջ ուղղումների կատարում և այլն) վերանայվում և հաստատվում են վարկային բաժնի կողմից: Առօրյա ռիսկերի կառավարումն իրականացվում է վարկային բաժնի ղեկավարի և ներքին վերահսկողության բաժինների կողմից:

Ընկերության վարկային քաղաքականությունը սահմանված է Վարկային ձեռնարկում, որտեղ հստակ սահմանված են բոլոր առնչվող ընթացակարգերը և պահանջները համապատասխան վերահսկողական մեխանիզմների հետ մեկտեղ, ներառյալ վարկի տրամադրումը, չվճարված վարկերի մոնիտորինգը և այլն:

Վարկային կոմիտեն վերլուծող մարմինն է, որը պատասխանատու է վարկային հայտերում ամփոփված տեղեկատվությունը վերլուծելու և վարկային ռիսկերը հնարավորինս նվազեցնելու համար: Վարկային կոմիտեն Ընկերության ներսում անկախ մարմին է, որը լիազորված է կայացնելու վերջնական որոշում վարկային հայտը ֆինանսավորելու կամ մերժելու վերաբերյալ:

Վարկային կոմիտե ներկայացվող տեղեկատվության ճշգրտությունը վարկային մասնագետի պատասխանատվությունն է, ով լրացնում է նախնական հայտը դիմողի բիզնեսի և վարկային ռիսկերի պատշաճ ուսումնասիրությունից հետո: Ի վերջո Վարկային կոմիտեի անդամները գնահատում են հայտի համապատասխանությունը սահմանված չափանիշներին (դիմողի վարկային պատմությունը, ֆինանսական վիճակը, մրցակցային ունակությունը և այլն):

Յուրաքանչյուր մասնաձյուղ պարտավոր է կիրառել Ընկերության վարկային քաղաքականությունները և ընթացակարգերը՝ Ընկերության վարկային կոմիտեից ստացված վարկային հաստատման սահմանաչափի շրջանակներում: Յուրաքանչյուր մասնաձյուղի մենեջեր վարկային բոլոր տեսակի խնդիրների վերաբերյալ զեկուցում է տնօրինությանը և վարկային կոմիտեին: Յուրաքանչյուր մասնաձյուղ պատասխանատու է իր վարկային պորտֆելի որակի և կատարողականի համար, ինչպես նաև իր պորտֆելի ներսում առկա ռիսկերի վերահսկողության և մոնիտորինգի համար: Ներքին աուդիտը իրականացնում է մասնաձյուղերի և Ընկերության վարկային գործընթացների կանոնավոր աուդիտներ:

Ընկերության վարկային բաժինը ուսումնասիրում է ժամկետանց վարկերի վերլուծությունը և հետամուտ է լինում ուշացված մնացորդներին: Ղեկավարությունը հետևաբար տեղին է համարում ժամկետանց վարկերի և այլ վարկային ռիսկերի վերաբերյալ տեղեկությունների տրամադրումը:

Ընկերությունը բաշխում է վարկային ռիսկի մակարդակը՝ սահմանափակելով մեկ վարկառուի գծով կամ վարկառուների խմբի գծով, ինչպես նաև ըստ տնտեսության և աշխարհագրական սեգմենտների ռիսկի չափերը: Վարկային ռիսկի սահմանաչափերն ըստ վարկառուի և ըստ վարկատեսակի հաստատում է Տնօրենների խորհուրդը: Վարկառուի գծով ռիսկը հետագայում սահմանափակվում է ենթասահմանաչափերով, որոնք վերաբերում են հաշվեկշռային և հետհաշվեկշռային ռիսկերին և սահմանվում են վարկային կոմիտեի կողմից: Փաստացի ռիսկերի համապատասխանությունը սահմանաչափերին հսկվում է օրական կտրվածքով՝ ապահովելու համար, որ Ընկերության կողմից սահմանված վարկային սահմանաչափերը և վարկունակության ուղեցույցները չեն խախտվում:

Ըստ նպատակահարմարության, և վարկերի մեծ մասի դեպքերում, Ընկերությունն ընդունում է գրավ կամ անձնական երաշխավորություն: Այնուամենայնիվ, վարկերի զգալի մասն անհատական են, որտեղ այսպիսի ապահովության միջոցներ չեն կարող ձեռք բերվել: Այսպիսի ռիսկերը մոնիտորինգի են ենթարկվում շարունակական հիմունքով և ենթակա են տարեկան կամ ավելի հաճախակի վերանայումների:

Վերանայված պայմաններով վարկեր: Վերանայված պայմաններով վարկերն իրենցից ներկայացնում են վարկեր, որոնք վերակառուցվել են՝ վարկառուի ֆինանսական դրության վատթարացման արդյունքում, և Ընկերությունը կատարել է զիջումներ, որոնք այլապես չէր դիտարկի: Վարկի վերակառուցման դեպքում այն մնում է այդ կատեգորիայում անկախ նրանից, որ վերակառուցումից հետո դրա կատարողականը եղել է բավարար:

Արժեզրկման պահուստ: Ընկերությունը սահմանում է պահուստ արժեզրկումից կորուստների գծով, որն իրենցից ներկայացնում է վարկային պորտֆելում կրած վնասների գնահատումը: Այս պահուստի հիմնական բաղկացուցիչը իրենից ներկայացնում է վարկերի գծով կորուստների խմբակային պահուստ, որը սահմանված է Ընկերության համասեռ ակտիվների գծով կապված այն վնասների հետ, որոնք հաշվեգրվել են, սակայն չեն վերագրվել վարկերին:

Վարկային ռիսկի առավելագույն չափը: Ընկերության վարկային ռիսկի առավելագույն չափը զգալիորեն տատանվում է և կախված է և՛ անհատական ռիսկերից, և՛ ընդհանուր շուկայական տնտեսության ռիսկերից:

Հետևյալ աղյուսակը ներկայացնում է վարկային ռիսկի առավելագույն չափը հաշվեկշռային ֆինանսական ակտիվների գծով: Հաշվեկշռային ֆինանսական ակտիվների գծով առավելագույն ռիսկը հավասար է այդ ակտիվների հաշվեկշռային արժեքին նախքան որևէ հաշվանցում կամ գրավի ազդեցություն հաշվի առնելը:

(հազար դրամ)	2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Բանկերում տեղաբաշխված միջոցներ	1,161,230	2,445,698
Հաճախորդներին տրված վարկեր	22,871,716	17,698,847
	24,032,946	20,144,545

Հետհաշվեկշռային ռիսկ
Ընկերությունը սկզբունքայնորեն կիրառում է միևնույն ռիսկերի կառավարման քաղաքականությունը հետհաշվեկշռային ռիսկերի համար, ինչը կիրառում է հաշվեկշռային ռիսկերի համար:

Ընկերության ակտիվների և պարտավորությունների աշխարհագրական համակենտրոնացումը 2013թ-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ներկայացված է ստորև՝

(հազար դրամ)	Հայաստանի Հանրապետություն	ՏՀԶԿ երկրներ	Ընդամենը
Ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ			
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	1,534,370	-	1,534,370
Հաճախորդներին տրված վարկեր	22,871,716	-	22,871,716
Ընդամենը ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ	24,406,086	-	24,406,086
Ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ			
Փոխառու միջոցներ	-	18,952,858	18,952,858
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	160,690	-	160,690
Ստորադաս փոխառություն	-	1,028,968	1,028,968
Ընդամենը ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	160,690	19,981,826	20,142,516
Ոչ ածանցյալ ֆինանսական գործիքների զուտ դիրքը	24,245,396	(19,981,826)	4,263,570

Ընկերության ակտիվների և պարտավորությունների աշխարհագրական համակենտրոնացումը 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ներկայացված է ստորև՝

(հազար դրամ)	Հայաստանի Հանրապետություն	ՏՀԶԿ երկրներ	Ընդամենը
Ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ			
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	2,452,924	-	2,452,924
Հաճախորդներին տրված վարկեր	17,698,847	-	17,698,847
Ընդամենը ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ	20,151,771	-	20,151,771
Ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ			
Փոխառու միջոցներ	1,191,353	13,140,861	14,332,214
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	80,439	-	80,439
Ստորադաս փոխառություն	-	1,022,545	1,022,545
Ընդամենը ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	1,271,792	14,163,406	15,435,198
Ոչ ածանցյալ ֆինանսական գործիքների զուտ դիրքը	18,879,979	(14,163,406)	4,716,573

Ընկերությունը իրականացնում է բազմաթիվ գործարքներ, որտեղ գործընկերները վարկանշված չեն միջազգային վարկանշային գործակալությունների կողմից: Ընկերությունը մշակել է ներքին մոդելներ, որոնք թույլ են տալիս նրան որոշելու գործընկերների վարկանիշները, որոնք համադրելի են միջազգային վարկանշային գործակալությունների վարկանիշների հետ:

Ընկերությունում մշակվել է վարկառուի գնահատման սթրիկցային մոդել՝ փոքր և միջին ձեռնարկատիրությունները գնահատելու և դրանց վարկավորման վերաբերյալ որոշումներ կայացնելու նպատակով: Սթրիկցային մոդելը մշակվել է ստանդարտ վարկատեսակների համար և ներառում է վարկառուների արդյունավետության հիմնական ցուցանիշները՝ ֆինանսական վիճակը, վարկառուների հետ հարաբերությունները, կառավարման որակը, նպատակային օգտագործումը, տեղը, վարկային պատմությունը, գրավը և այլն:

Իրացվելիության ռիսկ

Իրացվելիության ռիսկի կառավարումը: Իրացվելիության ռիսկը վերաբերում է բավարար միջոցների առկայությանը բավարարելու ավանդների հետվերադարձման և այլ ֆինանսական պարտավորվածությունների գծով պահանջները, երբ փաստացի այդ ֆինանսական գործիքների ժամկետը լրանում է:

Ընկերության մոտեցումը իրացվելիության կառավարման խնդրին կայանում է նրանում, որպեսզի հնարավորինս ապահովվի բավարար իրացվելիություն պատրավորությունների մարման համար, թե ընթացիկ, և թե սթրեսային իրավիճակներում, առանց Ընկերության վարկանիշին անընդունելի վնաս հացնելու կամ կորուստներ առաջացնելու:

ԱՊԿԿ-ն վերահսկում է այս տեսակի ռիսկերը ժամկետայնության վերլուծության միջոցով՝ որոշելով Ընկերության ռազմավարությունը հաջորդ ֆինանսական ժամանակաշրջանի համար: Ընթացիկ իրացվելիությունը կառավարվում է գանձապետի կողմից, ով վարում է կարճաժամկետ իրացվելի ակտիվների պորտֆելը, որը հիմնականում բաղկացած է կարճաժամկետ ավանդներից, ընթացիկ իրացվելիության աջակցման և դրամական հոսքերի օպտիմալացման նպատակով:

«ՖԻՆՔԱ» ՈՒՆԻՎԵՐՍԱԼ ԿԱՐԿԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆ ՓԱԿ ԲԱԺՆԵՏԻՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆ
Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ
2013 թվականի դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար

Իրացվելիության և տոկոսադրույքի ռիսկի վերլուծությունը ներկայացված է հետևյալ աղյուսակում: Ստորև ներկայացվածը հիմնված է կազմակերպության ղեկավար անձնակազմին տրամադրված ներքին տեղեկատվության վրա:

(հազար դրամ)	Միջին կշռված արդյունավետ տոկոսադրույք	Մինչև 1 ամիս	1-3 ամիս	3 ամսից 1 տարի	1-5 տարի	Ընդամենը 2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
ՈՉ ԱԾԱՆՑՅԱԼ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՆԵՐ						
<i>Ֆիքսված տոկոսադրույքով գործիքներ</i>						
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	7.79%	1,161,230	-	-	-	1,161,230
Հաճախորդներին տրված վարկեր	35.55%	473,693	2,754,584	13,100,599	6,542,840	22,871,716
Ընդամենը ֆիքսված տոկոսադրույքով ֆինանսական ակտիվներ		1,634,923	2,754,584	13,100,599	6,542,840	24,032,946
<i>Ոչ տոկոսակիր ֆինանսական ակտիվներ</i>						
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ		373,140	-	-	-	373,140
Ընդամենը ոչ տոկոսակիր ֆինանսական ակտիվներ		373,140	-	-	-	373,140
Ընդամենը ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ		2,008,063	2,754,584	13,100,599	6,542,840	24,406,086
ՈՉ ԱԾԱՆՑՅԱԼ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ՊԱՅՄԱՆԱԳՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ						
<i>Ֆիքսված տոկոսադրույքով գործիքներ</i>						
Փոխառու միջոցներ	10.87%	1,667,599	1,781,231	947,926	9,168,139	13,564,895
Ստորադաս փոխառություն	14.14%	-	-	14,868	1,014,100	1,028,968
Ընդհանուր ֆիքսված տոկոսադրույքով ֆինանսական պարտավորություններ		1,667,599	1,781,231	962,794	10,182,239	14,593,863
<i>Փոփոխական տոկոսադրույքով գործիքներ</i>						
Փոխառու միջոցներ	13.62%	7,779	711,449	1,832,012	2,836,723	5,387,963
Ընդամենը փոփոխական տոկոսադրույքով ֆինանսական պարտավորություններ		7,779	711,449	1,832,012	2,836,723	5,387,963
<i>Ոչ տոկոսակիր ֆինանսական պարտավորություններ</i>						
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ		160,690	-	-	-	160,690
Ընդամենը ոչ տոկոսակիր ֆինանսական պարտավորություններ		160,690	-	-	-	160,690
Ընդամենը ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ		1,836,068	2,492,680	2,794,806	13,018,962	20,142,516
Տոկոսադրույքի զգայունության ձեղքվածք		(40,455)	261,904	10,305,793	(6,476,122)	
Տոկոսադրույքի զգայունության կուտակային ձեղքվածք		(40,455)	221,449	10,527,242	4,051,120	
Իրացվելիության ձեղքվածք		171,995	261,904	10,305,793	(6,476,122)	
Իրացվելիության կուտակային ձեղքվածք		171,995	433,899	10,739,692	4,263,570	

«ՖԻՆՔԱ» ՈՒՆԻՎԵՐՍԱԼ ԿԱՐԿԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆ ՓԱԿ ԲԱԺՆԵՏԻՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆ
Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ
2013 թվականի դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար

(հազար դրամ)	Միջին կշռված արդյունավետ տոկոսադրույք	Մինչև 1 ամիս	1-3 ամիս	3 ամսից 1 տարի	1-5 տարի	Ընդամենը 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
ՈՉ ԱԾԱՆՑՅԱԼ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՆԵՐ						
<i>Ֆիքսված տոկոսադրույքով գործիքներ</i>						
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	7.80%	2,191,304	161,432	-	-	2,352,736
Հաճախորդներին տրված վարկեր	35.30%	1,046,321	2,407,348	9,523,240	4,721,938	17,698,847
Ընդամենը ֆիքսված տոկոսադրույքով ֆինանսական ակտիվներ		3,237,625	2,568,780	9,523,240	4,721,938	20,051,583
<i>Ոչ տոկոսակիր ֆինանսական ակտիվներ</i>						
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ		100,188	-	-	-	100,188
Ընդամենը ոչ տոկոսակիր ֆինանսական ակտիվներ		100,188	-	-	-	100,188
Ընդամենը ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ		3,337,813	2,568,780	9,523,240	4,721,938	20,151,771
ՈՉ ԱԾԱՆՑՅԱԼ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՊԱՐՏԱԿՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ՊԱՅՄԱՆԱԳՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏԱԿՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ						
<i>Ֆիքսված տոկոսադրույքով գործիքներ</i>						
Փոխառու միջոցներ	13.29%	875,399	2,103,474	4,576,136	3,435,541	10,990,550
Ստորադաս փոխառություն	14.14%	-	-	13,595	1,008,950	1,022,545
Ընդհանուր ֆիքսված տոկոսադրույքով ֆինանսական պարտավորություններ		875,399	2,103,474	4,589,731	4,444,491	12,013,095
<i>Փոփոխական տոկոսադրույքով գործիքներ</i>						
Փոխառու միջոցներ	14.36%	1,960	826,048	1,017,615	1,496,041	3,341,664
Ընդամենը փոփոխական տոկոսադրույքով ֆինանսական պարտավորություններ		1,960	826,048	1,017,615	1,496,041	3,341,664
<i>Ոչ տոկոսակիր ֆինանսական պարտավորություններ</i>						
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ		80,439	-	-	-	80,439
Ընդամենը ոչ տոկոսակիր ֆինանսական պարտավորություններ		80,439	-	-	-	80,439
Ընդամենը ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ		957,798	2,929,522	5,607,346	5,940,532	15,435,198
Տոկոսադրույքի զգայունության ճեղքվածք		2,360,266	(360,742)	3,915,894	(1,218,594)	
Տոկոսադրույքի զգայունության կուտակային ճեղքվածք		2,360,266	1,999,524	5,915,418	4,696,824	
Իրացվելիության ճեղքվածք		2,380,015	(360,742)	3,915,894	(1,218,594)	
Իրացվելիության կուտակային ճեղքվածք		2,380,015	2,019,273	5,935,167	4,716,573	

Լիկվիդայնության հավաքական բացը: Վերը նշված աղյուսակում մարման ժամկետները համապատասխանում են պայմանագրի պայմաններին: Ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների գծով փոփոխական տոկոսադրույքի գործիքների գծով վերը նշված գումարները կարող են փոփոխվել, եթե փոփոխական տոկոսադրույքի փոփոխությունները տարբերվում են հաշվետու ամսաթվի վերջի դրությամբ որոշված տոկոսադրույքի գնահատականներից: Արժեզրկված

վարկերը ներառված են իրենց հաշվեկշռային արժեքով՝ առանց արժեզրկման պահուստի և հիմք ընդունելով դրանց գծով դրամական հոսքերի ակնկալվող ժամկետները:

Ստորև ներկայացված աղյուսակը մանրամասնորեն ներկայացնում է Ընկերության մնացած պայմանագրային պարտավորությունների մարման ժամկետները իր ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորությունների գծով և համաձայնեցված մարման ժամկետները: Աղյուսակները կազմվել են՝ հիմք ընդունելով ֆինանսական պարտավորության չգեղջված դրամական հոսքերը՝ հիմք ընդունելով ամենավաղ ժամկետը, երբ Ընկերությունը կարող է ունենալ վճարման պահանջ: Աղյուսակը ներառում է ինչպես տոկոսադրույքների, այնպես էլ մայր գումարի գծով դրամական հոսքերը: Լողացող տոկոսադրույքով տոկոսային միջոցների հոսքի պայմաններում, չգեղջված գումարը գոյանում է հաշվետու ժամանակահատվածի վերջում առկա տոկոսադրույքի կորից:

(հազար դրամ)	Միջին կշռված արդյունավետ տոկոսադրույք	Մինչև 1 ամիս	1-3 ամիս	3 ամսից 1 տարի	1-5 տարի	Ընդամենը	Հաշվեկշռային արժեք 2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
<i>Ֆիքսված տոկոսադրույքով գործիքներ</i>							
Փոխառու միջոցներ	10.87%	1,728,997	1,877,961	1,551,669	10,189,059	15,347,686	13,564,895
Ստորադաս փոխառություն	14.14%	-	-	129,859	1,276,665	1,406,524	1,028,968
Ընդհանուր ֆիքսված տոկոսադրույքով ֆինանսական պարտավորություններ		1,728,997	1,877,961	1,681,528	11,465,724	16,754,210	14,593,863
<i>Փոփոխական տոկոսադրույքով գործիքներ</i>							
Փոխառու միջոցներ	13.62%	9,175	774,180	2,262,659	3,228,312	6,274,326	5,387,963
Ընդամենը փոփոխական տոկոսադրույքով ֆինանսական պարտավորություններ		9,175	774,180	2,262,659	3,228,312	6,274,326	5,387,963
<i>Ոչ տոկոսակիր ֆինանսական պարտավորություններ</i>							
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ		160,690	-	-	-	160,690	160,690
Ընդամենը ոչ տոկոսակիր ֆինանսական պարտավորություններ և պայմանագրային պարտավորություններ		160,690	-	-	-	160,690	160,690
Ընդամենը ֆինանսական պարտավորություններ և պայմանագրային պարտավորություններ		1,898,862	2,652,141	3,944,187	14,694,036	23,189,226	20,142,516

«ՖԻՆՔԱ» ՈՒՆԻՎԵՐՍԱԼ ԿԱՐԿԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆ ՓԱԿ ԲԱԺՆԵՏԻՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆ
 Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ
 2013 թվականի դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար

(հազար դրամ)	Միջին կշռված արդյունավետ տոկոսադրույք	Մինչև 1 ամիս	1-3 ամիս	3 ամսից 1 տարի	1-5 տարի	Ընդամենը	Հաշվեկշռային արժեք 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
<i>Ֆիքսված տոկոսադրույքով գործիքներ</i>							
Փոխառու միջոցներ	13.29%	913,274	2,208,220	5,008,590	3,626,495	11,756,579	10,990,550
Ստորադաս փոխառություն	14.14%	-	-	128,846	1,399,381	1,528,227	1,022,545
Ընդհանուր ֆիքսված տոկոսադրույքով ֆինանսական պարտավորություններ		913,274	2,208,220	5,137,436	5,025,876	13,284,806	12,013,095
<i>Փոփոխական տոկոսադրույքով գործիքներ</i>							
Փոխառու միջոցներ	14.36%	20,041	852,241	1,156,752	1,726,222	3,755,256	3,341,664
Ընդամենը փոփոխական տոկոսադրույքով ֆինանսական պարտավորություններ		20,041	852,241	1,156,752	1,726,222	3,755,256	3,341,664
<i>Ոչ տոկոսակիր ֆինանսական պարտավորություններ</i>							
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ		80,439	-	-	-	80,439	80,439
Ընդամենը ոչ տոկոսակիր ֆինանսական պարտավորություններ և պայմանագրային պարտավորություններ		80,439	-	-	-	80,439	80,439
Ընդամենը ֆինանսական պարտավորություններ և պայմանագրային պարտավորություններ		1,013,754	3,060,461	6,294,188	6,752,098	17,120,501	15,435,198

Շուկայական ռիսկ

Շուկայական ռիսկն այն ռիսկն է, որ Ընկերության շահույթները կամ կապիտալը կամ նրա իր գործունեության նպատակներին հասնելու կարողությունը կվատթարանան շուկայական տոկոսադրույքներում և գներում փոփոխությունների կամ դրանց անկայունության պատճառով: Շուկայական ռիսկն ընդգրկում է տոկոսադրույքի և արժույթային ռիսկերը: Փոփոխություններ տեղի չեն ունեցել Ընկերության ռիսկերի գնահատման մոտեցումներում կամ ռիսկի աստիճանում, ինչպես նաև ռիսկերի կառավարման և չափման մեթոդներում:

Տոկոսադրույքի ռիսկ: Ընկերության դրամական հոսքերի տոկոսային վերլուծությունը իրենից ներկայացնում է ռիսկ, որ ֆինանսական ակտիվի ապագա դրամական հոսքերը կտատանվեն շուկայում առկա տոկոսադրույքների փոփոխությունների արդյունքում, և տոկոսադրույքի ռիսկի իրական արժեքն իրենից ներկայացնում է ռիսկ, որ ֆինանսական գործիքի արժեքը կտատանվի շուկայում գերակշռող տոկոսադրույքներում տեղի ունեցող փոփոխությունների արդյունքում թե արժեքի և թե դրամական միջոցների հոսքի ռիսկի գծով:

Տոկոսադրույքի զգայունություն: Ընկերությունը կառավարում է իրական արժեքով տոկոսադրույքի ռիսկը՝ պարբերաբար գնահատելով պոտենցիալ կորուստները, որոնք կարող են առաջանալ շուկայական պայմանների անբարենպաստ փոփոխություններից: Ընկերության ղեկավարությունը իրականացնում է Ընկերության ընթացիկ ֆինանսական գործունեության մոնիտորինգ, գնահատում է Ընկերության իրական արժեքով տոկոսադրույքի փոփոխությունների զգայունությունը և դրա ազդեցությունն Ընկերության շահութաբերության վրա:

Զգայունության վերլուծություններն իրականացվել են՝ հիմք ընդունելով հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ ոչ ածանցյալ գործիքների գծով տոկոսադրույքի ռիսկը:

Լողացող տոկոսադրույքով պարտավորությունների համար, վերլուծությունները պատրաստվել են ենթադրելով, որ հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ չմարված պարտավորության գումարն այդպիսին է եղել ամբողջ տարվա ընթացքում: Հիմնական ղեկավար անձնակազմին տոկոսադրույքի ռիսկի փոփոխությունը ներկայացնելիս օգտագործվում է 200 բազիսային կետով աճ կամ նվազում, և ներկայացնում է ղեկավարության գնահատականը՝ տոկոսադրույքի գծով հնարավոր փոփոխությունների վերաբերյալ:

Եթե տոկոսադրույքները լինեին 200 բազիսային կետով ավելի բարձր կամ ցածր, և բոլոր մնացած փոփոխականները լինեին հաստատուն, ապա Ընկերության եկամուտը 2013 և 2012թթ. ավարտված տարիների համար կնվազեր/կաճեր համապատասխանաբար 61,187 հազար ՀՀ դրամ և 75,191 հազար ՀՀ դրամի չափով:

Արտարժույթի ռիսկ

Արտարժույթի ռիսկը սահմանվում է որպես ֆինանսական գործիքի արժեքի տատանումն արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխությունների հետևանքով: Ընկերության ֆինանսական վիճակն և դրամական հոսքերը ենթակա են գերիշխող արտարժույթի փոխարժեքի տատանումների ազդեցության ռիսկին:

ԱՊԿԿ-ն վերահսկում է արտարժույթի ռիսկը՝ կառավարելով արժույթային բաց դիրքն ԱՄՆ դոլարի արժենվազման և այլ մակրոտնտեսական ցուցանիշների գնահատումների հիման վրա, ինչն Ընկերությանը հնարավորություն է տալիս նվազագույնի հասցնել վնասներն ազգային արժույթի նկատմամբ փոխարժեքի զգալի տատանումներից: Գանձապետն իրականացնում է Ընկերության արժույթային բաց դիրքի ամենօրյա մոնիտորինգ: Արտարժույթի փոխարժեքի գծով ռիսկի ազդեցությունը Ընկերության վրա առ 31 դեկտեմբերի 2013թ. ներկայացված է ստորև բերված աղյուսակում՝

	Դրամ	ԱՄՆ դոլար	Այլ	Ընդամենը
Ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ				
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	916,776	516,014	101,580	1,534,370
Հաճախորդներին տրված վարկեր	15,114,027	7,757,689	-	22,871,716
Ընդամենը ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ	16,030,803	8,273,703	101,580	24,406,086
Ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ				
Փոխառու միջոցներ	11,818,224	7,134,634	-	18,952,858
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	92,240	67,273	1,177	160,690
Ստորադաս փոխառություն	-	1,028,968	-	1,028,968
Ընդամենը ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	11,910,464	8,230,875	1,177	20,142,516
ՀԱՇՎԵԿՇՈՒՄՆԻ ԲԱՑ ԴԻՐՔԸ	4,120,339	42,828	100,403	4,263,570

Արտարժույթի փոխարժեքի գծով ռիսկի ազդեցությունը Ընկերության վրա առ 31 դեկտեմբերի 2012թ. ներկայացված է ստորև բերված աղյուսակում՝

	Դրամ	ԱՄՆ դոլար	Այլ	Ընդամենը
Ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ				
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	1,735,434	716,769	721	2,452,924
Հաճախորդներին տրված վարկեր	12,622,590	5,076,257	-	17,698,847
Ընդամենը ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ	14,358,024	5,793,026	721	20,151,771
Ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ				
Փոխառու միջոցներ	9,885,328	4,446,886	-	14,332,214
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	79,673	766	-	80,439
Ստորադաս փոխառություն	-	1,022,545	-	1,022,545
Ընդամենը ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	9,965,001	5,470,197	-	15,435,198
ՀԱՇՎԵԿԵՐՈՒՄՆԻ ԲԱՅ ԴԻՐՔԸ	4,393,023	322,829	721	4,716,573

Արտարժույթի ռիսկի զգայունություն

Ստորև բերված աղյուսակը ներկայացնում է Ընկերության զգայունությունը ՀՀ դրամ/ ԱՄՆ դոլարի փոխարժեքի 10% աճի կամ նվազման հանդեպ: Տվյալ 10 %-ն իրենից ներկայացնում է այն զգայունակության տոկոսը, որն օգտագործվում է արտարժույթային ռիսկը հիմնական ղեկավար անձնակազմին ներկայացնելիս և իրենից ներկայացնում է արտարժույթի փոխարժեքի ողջամտորեն հնարավոր փոփոխությունն ըստ ղեկավարության գնահատականի: Զգայունության վերլուծությունը ներառում է միայն վճարման ենթակա արտարժույթով գնանշված դրամական միավորները և ճշգրտում է դրանց փոխարկումը ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ՝ արտարժույթի փոխարժեքների 10% փոփոխության տեսանկյունից: Զգայունության վերլուծությունը ներառում է արտաքին վարկերը, որոնց դեպքում վարկի գնանշումը կատարված է վարկատուի կամ վարկառուի գործառնական արժույթից տարբեր արժույթով: Ստորև նշված դրական թիվը նշանակում է շահույթի կամ կապիտալի տարրի աճ այն դեպքերում, երբ ՀՀ դրամն արժեվորվում է ԱՄՆ դոլարի նկատմամբ 10%-ի չափով:

(հազար դրամ)	2013թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Շահույթի կամ վնասի վրա ազդեցությունը	4,283	32,283
Կապիտալի վրա ազդեցությունը	4,283	32,283

Զգայունության վերլուծության սահմանափակումները: Վերևում բերված աղյուսակում բերված է առանցքային ենթադրության փոփոխության ազդեցությունը այլ ենթադրությունների անփոփոխ պայմանների դեպքում: Իրականում ենթադրությունների, ինչպես նաև այլ գործոնների միջև գոյություն ունի փոխադարձ կապ: Հարկ է նաև նշել, որ այս զգայունությունները ոչ գծային են, և ավելի մեծ կամ փոքր ազդեցությունները չպետք է միջարկվեն (ինտերպոլյացիա) կամ արտարկվեն (էքստրապոլյացիա) այս արդյունքներից:

Զգայունության վերլուծությունում հաշվի չի առնվում այն հանգամանքը, որ Ընկերության ակտիվները և պարտավորությունները ակտիվորեն կառավարվում են: Ի լրումն, Ընկերության ներկայիս ֆինանսական դիրքը կարող է տարբեր լինել այն ժամանակ, երբ որևէ իրական շուկայական շարժ տեղի ունենա: Օրինակ, Ընկերության ֆինանսական ռիսկերի կառավարման ռազմավարությունը նպատակ ունի կառավարելու շուկայական տատանումների ազդեցությանը ենթակա լինելը: Երբ ներդրումային շուկաներն անցնում են զանազան շեմային մակարդակներից, Ընկերության ղեկավարության արձագանքը կարող է ներառել այնպիսի գործողություններ, ինչպիսիք են ներդրումների վաճառքը, ներդրումային պորտֆելի բաշխվածության փոփոխությունը և այլ կանխարգելիչ միջոցառումներ: Հետևաբար, ենթադրությունների իրական փոփոխության ազդեցությունը կարող է որևէ ազդեցություն չունենալ պարտավորությունների վրա, մինչդեռ ակտիվները ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում հաշվառվում են շուկայական արժեքով: Այս հանգամանքներում, ակտիվների և պարտավորությունների տարբեր չափման հիմունքները կարող են հանգեցնել բաժնետիրական կապիտալի տատանումների:

Զգայունության վերլուծության այլ սահմանափակումները ներառում են հիպոթետիկ շուկայական շարժերի կիրառումը պոտենցիալ ռիսկերը ներկայացնելու նպատակով, որոնք ընդամենը ներկայացնում են Ընկերության տեսակետը մոտակա ժամանակների շուկայական հնարավոր փոփոխությունների վերաբերյալ, որոնք չեն կարող կանխատեսվել որևէ հավաստիությամբ, ինչպես և այն ենթադրությունը, որ բոլոր տոկոսադրույքները շարժվում են համանմանորեն:

Գնային ռիսկեր: Գնային ռիսկն այն ռիսկն է, որ ֆինանսական գործիքի արժեքը կտատանվի շուկայական գների փոփոխության արդյունքում անկախ նրանից, թե փոփոխությունները հետևանք են առանձին արժեթղթին կամ դրա թողարկողին յուրահատուկ գործոնների, թե շուկայում շրջանառվող բոլոր արժեթղթերի վրա ազդող գործոնների: Ընկերությունը ենթարկվում է իր ապրանքների կամ ծառայությունների շուկայական գների փոփոխության ռիսկին, որոնք ենթակա են թե՛ ընդհանուր և թե՛ յուրահատուկ շուկայական տատանումների:

Ընկերությունը կառավարում է գնային ռիսկը այն պոտենցիալ կորուստների պարբերաբար գնահատման միջոցով, որոնք կարող են առաջանալ շուկայական պայմանների անբարենպաստ փոփոխություններից, ինչպես նաև սահմանելով և պահպանելով համապատասխան վնասների կանխարգելման սահմանաչափեր և միջակայքերի (մարժաներ) և գրավի պահանջներ: Ընկերության չտրամադրված վարկային պարտավորվածությունների գծով հնարավոր վնասների գումարը հավասար է այդ պարտավորվածությունների ընդհանուր գումարին: Այնուամենայնիվ, վնասի հավանական գումարը ավելի փոքր է քան այդ գումարը, քանի որ պարտավորվածությունների մեծ մասը պայմանական են կախված մի շարք պայմաններից, որոնք սահմանված են վարկային պայմանագրերում:

Գործառնական ռիսկ: Գործառնական ռիսկն այն հնարավոր կորուստների ռիսկն է, որը կառաջանա համակարգերի թերություններից, մարդկային սխալից, կեղծիքից կամ արտաքին միջավայրի իրադարձություններից: Երբ վերահսկողությանը չի հաջողվում կատարել իր գործառնականները, գործառնական ռիսկերը կարող են վնասել Ընկերության հեղինակությանը, ունենալ իրավական կամ կանոնակարգիչ հետևանքներ, կամ հանգեցնել ֆինանսական կորուստների: Ընկերությունը չի կարող ակնկալել, որ կբացառի բոլոր գործառնական ռիսկերը, սակայն ջանքեր է ձեռնարկում կառավարելու դրանք, ինչպես վերահսկողական հայեցակարգի, այնպես էլ հնարավոր ռիսկերի մոնիտորինգի և դրանց հակազդման միջոցով: Վերահսկողությունը ներառում է պարտականությունների արդյունավետ տարանջատում, մուտքի հասանելիության, լիազորման և համադրման ընթացակարգեր, աշխատակազմի կրթության և գնահատման գործընթացներ:

24. Հաշվետու ժամանակաշրջանից հետո տեղի ունեցող դեպքեր

Սույն ֆինանսական հաշվետվությունների թողարկման ամսաթվի դրությամբ Ընկերությունը երկարաձգել է տարբեր վարկեր և/կամ վարկերի կամ վարկային գծի տրամադրման պարտավորություններ է ստանձնել միջազգային և տեղական ֆինանսական հաստատությունների հետ՝ որպես իր կանխիկ կառավարման և գործառնականությունների մի մաս:

Այս պայմանավորվածությունների շրջանակներում ստացված ընդհանուր գումարը սույն ֆինանսական հաշվետվությունների թողարկման ամսաթվի դրությամբ կազմում է 1,445,225 հազար դրամ: